

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Pojištění zemědělských rizik

Bc. Michaela Betlachová

Diplomová práce

2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela BETLACHOVÁ**
Studijní program: **N6209 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Pojistné inženýrství**

Název tématu: **Pojištění zemědělských rizik**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Riziko, pojištění a řízení rizika podnikatelů (Risk Management).
Pojištění zemědělských rizik, jeho specifika, vznik a vývoj v ČR.
Současný stav v pojištění zemědělských rizik v ČR. Podpora státu a podíl komerčních pojišťoven na krytí zemědělských rizik.
Charakteristika pojistných produktů pojištění zemědělských rizik. Pojištění v oblasti rostlinné a živočišné produkce.
Analýza faktorů podnikatelského rizika. Přístupy ke snižování rizika.
Pojištění zemědělských rizik v Evropské unii a ve světě.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČEJKOVÁ, V. Pojistný trh. Praha: Grada, 2002

DAŇHEL, J. Kapitoly z pojistné teorie. Praha: Oeconomica, 2002

DAŇHEL, J. Pojistná teorie. Praha: Professional Publicing, 2005

DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2005

VAUGHAN, E. J., VAUGHAN, T.: Fundamentals of Risk and Insurance. USA: John Wiley & Sons, Inc., 2003.

VOŽENÍLEK, V., CHLAŇ, A. Pojišťovnictví. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003

Vedoucí diplomové práce:

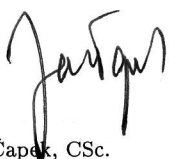

prof. RNDr. Viera Pacáková, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

18. října 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

26. května 2008

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. Pavel Petr, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 18. října 2007

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní prof. RNDr. Vieri Pacákové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce.

SOUHRN

Tato diplomová práce se zabývá především pojištěním zemědělských rizik. Úvodní kapitola je zaměřena na klasifikaci rizika a důležitost řízení rizika podnikatelů. Další část práce pojednává o pojišťovnictví jako celku. Jsou zde vysvětleny hlavní pojmy, které se v pojišťovnictví vyskytují, dále je zde charakterizován pojistný trh České republiky od historie až po současnost. Poslední a nejdůležitější kapitola této práce se zabývá komplexně zemědělským pojištěním.

KLÍČOVÁ SLOVA

riziko, risk management, pojistné riziko, pojišťovnictví, pojištění zemědělských rizik

TITLE

Agricultural insurance

ABSTRACT

This Diploma Work especially deals with insurance of agricultural risks. The opening chapter is focused on classification of risk and importance of risk handling of entrepreneurs. The other part of the work treats insurance like a complex. The main concepts that occur in insurance business are explained here as well as the insurance market of the Czech republic characteristics from history until now. The last and most important chapter of this work deals with global agricultural insurance.

KEYWORDS

risk, risk management, insurance risk, insurance industry, agricultural insurance

OSNOVA

ÚVOD.....	9
1. RIZIKO, POJIŠTĚNÍ A ŘÍZENÍ RIZIKA PODNIKATELŮ (RISK MANAGEMENT) .11	
1.1 Riziko.....	11
1.1.1 Původ a definice rizika	11
1.1.2 Parametry rizika.....	12
1.2 Pojištění	12
1.2.1 Riziko pojistitelné a nepojistitelné.....	13
1.3 Risk management	14
1.3.1 Proces Risk managementu	15
1.3.2 Manažer rizika	16
1.3.3 ERM – Enterprise risk management.....	17
2. POJIŠŤOVNICTVÍ	19
2.1 Zákon o pojišťovnictví – odvětví životního a neživotního pojištění.....	20
2.1.1 Odvětví životního pojištění.....	20
2.1.2 Odvětví neživotního pojištění.....	20
2.2 Základní pojmy používané v pojišťovnictví.....	23
2.3 Historie pojištění a pojišťovnictví	25
2.3.1 Počátky pojištění a pojišťovnictví	25
2.3.2 Československé a české pojišťovnictví	26
2.4 Současný pojistný trh ČR.....	27
2.4.1 Předepsané pojistné a pojištěnost	28
3. POJIŠTĚNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH RIZIK	30
3.1 Charakteristika zemědělského pojištění	30
3.1.1 Funkce pojištění zemědělských rizik.....	30

3.1.2	Zemědělská rizika - rizika pojistitelná a nepojistitelná	31
3.2	Historie zemědělského pojištění	31
3.2.1	Vývoj zemědělského pojištění do roku 1993	32
3.2.2	Vývoj zemědělského pojištění od roku 1993 do současnosti	33
3.3	Členění zemědělského pojištění	38
3.3.1	Pojištění plodin	38
3.3.2	Pojištění hospodářských zvířat	41
3.4	Současný stav v pojištění zemědělských rizik v ČR	45
3.4.1	Podíl pojišťoven a jejich předepsané pojistné	45
3.4.2	Propojištěnost	46
3.4.3	Produkty zemědělského pojištění na českém pojistném trhu	47
3.5	Státní podpora zemědělského pojištění	51
3.5.1	Podpora pojištění v roce 2004 a 2005	52
3.5.2	Podpora pojištění v roce 2006 a 2007	53
3.5.3	Připravovaná koncepce podpory zemědělského pojištění	55
3.6	Pojištění zemědělských rizik v EU a ve světě	57
3.6.1	Situace v EU	57
3.6.2	Situace ve světě	60
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ:	65
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	67
	PŘÍLOHY	71

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1: Typické parametry rizika	12
Obrázek 2: Proces Risk managementu	16
Obrázek 3: Postavení Risk managementu a ERM	18
Obrázek 4: Vývoj počtu pojišťoven působících na území ČR (v letech 1994-2004).....	27
Obrázek 5: Vývoj objemu předepsaného pojistného v ČR (v letech 1999-2006)	28
Obrázek 6: Zemědělské pojištění v ČR - vývoj přijatého pojistného a vyplaceného pojistného plnění	36
Obrázek 7: Podíl pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2006	45
Obrázek 8: Vývoj podílu ploch pojištěných plodin na celkové výměře orné půdy (ha / %)....	46
Obrázek 9: Předpokládaný model fungování zemědělského pojištění	56

SEZNAM TABULEK:

Tabulka 1: Základní pojmy uplatňované ve vztazích mezi klienty pojišťoven a pojišťovnami	23
Tabulka 2: Významné mezníky ve vývoji československého a českého pojišťovníctví	26
Tabulka 3: Vývoj pojištěnosti v České republice	29
Tabulka 4: Vývoj počtu komerčních pojišťoven v ČR v letech 1991-2004	34
Tabulka 5: Zemědělské pojištění v ČR v letech 1990 - 2004	35
Tabulka 6: Předepsané pojistné pojišťoven nabízející zemědělské pojištění v letech 2004 - 2006 (v mil. Kč)	46
Tabulka 7: Podpora pojištění zemědělských rizik v letech 2004 a 2005	53
Tabulka 8: Podpora zemědělského pojištění v letech 2006 a 2007	55
Tabulka 9: Propojištěnost a státní podpora ve vybraných státech EU	59

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod.	a podobně
a. s.	akciová společnost
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
mil.	milión
mld.	miliarda
např.	například
resp.	respektive
s.	strana
Sb.	Sbírka
stol.	století
tj.	to jest
tzn.	to znamená
zák.	zákon

ÚVOD

Jednou z hlavních příčin nejednoznačnosti výsledků lidských ekonomických činností je nahodilost. Vedle eventuálních pozitivních dopadů nahodilosti je lidská společnost neustále potenciálně ohrožována nepříznivými důsledky nahodilých, nepředvídatelných událostí, které mají původ jednak v povaze zatím lidmi neovladnutelných přírodních jevů, jednak v nedokonalosti samotné lidské společnosti a jejich jednotlivých členů.

Pojišťovnictví je významnou částí ekonomického potenciálu vyspělých zemí a zabezpečuje finanční kompenzaci rizik, která ovlivňují činnost lidí. Jeho úlohy v moderním demokratickém státě s tržní ekonomikou jsou nezastupitelné. V moderní ekonomice pojišťovnictví chápeme jako nevýrobní odvětví, které je zaměřeno na pojistnou ochranu, tvorbu technických (pojistných) rezerv, jejich správu a užití. Zahrnuje všechny pojišťovací instituce, které mají oprávnění k podnikání v pojištění v dané ekonomice a jejich formách. Pojišťovnictví má dvě stránky - etickou (princip solidarity) a výdělečnou. V současné době je nabízený systém nástrojů pojištění, právních předpisů a norem solidním základem pro další rozvoj pojišťovnictví České republiky.

Zemědělství je sektorem národního hospodářství, jenž je pod tlakem nahodilosti (hlavně vlivem počasí), proto je přímo nezbytné alespoň se pokusit předejít případným ztrátám vhodným řízením zemědělských rizik. Risk-management v zemědělství má mnoho stránek. Zahrnuje v sobě jak zavedení vhodné a správné agrotechniky¹ do výroby, tak diverzifikaci výroby do jiného zaměření a stejně tak schémata založená na finančním řízení či pojišťovacím postupu.

V oblasti řízení zemědělských rizik platí, že pojištění je plnohodnotným nástrojem, jenž efektivně alokuje finanční prostředky a přispívá tak k prosperitě zemědělců a zemědělských podniků.

Komerční zemědělské pojištění má významnou roli při snižování dopadů rizik v zemědělství. Zajištění rizik na mezinárodním zajišťovacím trhu poskytuje jistotou odškodnění

¹ Agrotechnikou nerozumíme pouze zemědělské stroje, ale také výběr vhodného druhu a odrůdy daného produktu, který vyhovuje místním klimatickým podmínkám.

i v případech katastrofických škod. Rychlá a kvalifikovaná likvidace škod umožňuje získání potřebných finančních prostředků k rychlé obnově zemědělské produkce.

Úroveň a stav zemědělského pojištění v ČR odpovídá dnešní situaci v zemědělství. Přestože zemědělští prvovýrobci mohou předcházet možným rizikům zemědělské výroby pojištěním rostlinné výroby, živočišné výroby a lesů, velmi váhají s jejím uzavřením. Ekonomická situace nutí prvovýrobce k rozhodnutí, zda vůbec pojištěný subjekt má dostatečné finanční prostředky.

Diplomová práce je rozdělena do tří základních kapitol. V první kapitole se mimo jiné věnuji vysvětlení pojmu riziko a možnostem řízení rizika. V další kapitole je rozebrána problematika pojišťovnictví. Jsou zde definovány hlavní pojmy používané pojistné teorie a také vyobrazena situace na českém pojistném trhu od historie po současnost. Poslední stěžejní část práce je věnována zemědělskému pojištění. Je zde souhrnně zpracovávána celá problematika, týkající se tohoto druhu neživotního pojištění.

RIZIKO, POJIŠTĚNÍ A ŘÍZENÍ RIZIKA PODNIKATELŮ (RISK MANAGEMENT)

1.1 *Riziko*

1.1.1 Původ a definice rizika

Pojem „riziko“ je historickým výrazem, pocházejícím údajně ze 17. století, kdy se objevil poprvé v souvislosti s vodní plavbou. Výraz *rizico* pochází z italštiny a označoval úskalí, kterému se museli plavci vyhnout.

O původu slova „riziko“ můžeme uvažovat také jako o arabském slově *risq*, nebo jako o latinském slově *riscum*. Arabské slovo *risq* označuje „všechno, co ti bylo dáno (Bohem) a z čeho může mít zisk“ a má význam náhodného a příznivého výsledku. Latinské slovo *riscum* se ale vztahuje k pochybnosti, jakou představuje korálový útes pro námořníka a používá se pro náhodnou, ale i nepříznivou událost[1, s. 7].

Termín „riziko“ je různě definován, jako např.:

- ✓ šance na ztrátu,
- ✓ variabilita možných výsledků,
- ✓ možnost odchylky od střední hodnoty.

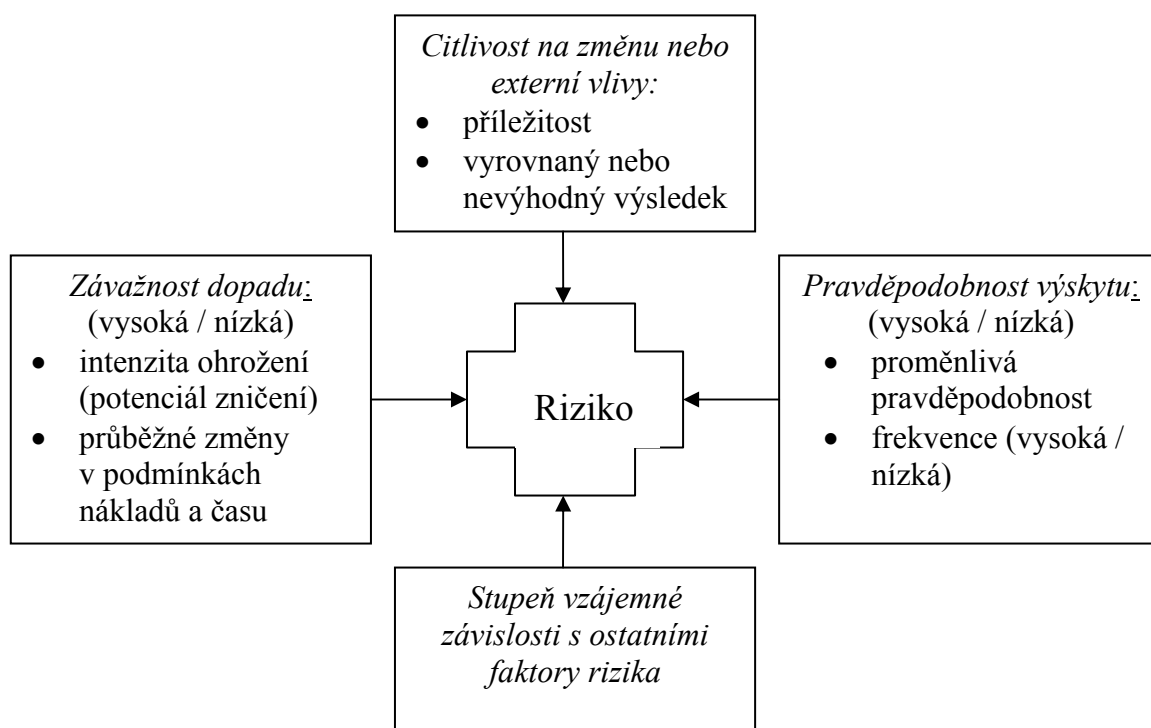
Riziko lze také definovat jako situaci, v které je možnost nepříznivé odchylky od požadovaného výsledku, který jsme očekávali [2, s. 15].

S pojmem riziko též souvisí pojem **nejistota**. Základním matematickým přístupem, opírajícím se o pravděpodobnostní metody, je rozlišování mezi rizikem a nejistotou v tom smyslu, že rizikem se chápe stav, v němž je budoucí situace dopředu jednoznačně pravděpodobnostně charakterizována. Tedy je předem známo objektivní rozdělení pravděpodobností nastupování jednotlivých hodnot náhodných veličin. Na druhé straně nejistotou je rozuměn stav, kdy je toto objektivní rozdělení pravděpodobností nspecifikovatelné.

1.1.2 Parametry rizika

Podle obrázku 1 se předpokládá, že riziko se skládá ze **čtyř základních parametrů**: pravděpodobnosti výskytu, závažnosti dopadu, citlivosti na změnu, stupně vzájemné závislosti s ostatními faktory rizika. Bez jednoho z níže uvedených faktorů nemůže být situace či události považována za riziko. Tento model může být použit pro popis rizikových situací, nebo událostí pro analýzu rizik při modelování jakékoliv investice.

Obrázek 1: Typické parametry rizika

Zdroj: MERNÁ T.; FAISAL F.A. Risk management: Řízení rizika ve firmě. [1, s. 8]

1.2 Pojištění

Pojem riziko je úzce spojen s pojištěním a opačně. Nejstručněji a nejužitečněji lze **pojištění** charakterizovat jako nástroj finanční kompenzace negativních následků nahodilých jevů [3, s.19]. Znamená to, že v případě, kdy nelze dané riziko vyloučit a není tedy v možnostech fyzické či právnické osoby vznik daného rizika vyloučit, lze jej eliminovat, případně alespoň podstatným způsobem zmírnit jeho finanční následky.

Ekonomický subjekt má dvě možnosti, jak se finančně vyrovnat s nahodilými událostmi. Může je krýt z vlastních zdrojů (samopojištěním), nebo může využít pojištění.

Pojištění patří mezi finanční služby. Předmětem této finanční služby je za úplatu poskytnutá pojistná ochrana. Z právního pohledu představuje pojištění právní vztah, při kterém pojistitel (pojišťovna) na sebe přebírá závazek, že pojištěnému poskytne pojistné plnění, nastane-li nahodilá, v pojistných podmínkách blíže označená událost. Dá se říci, že základním úkolem pojištění je působit jako mechanismus přenosu (transferu) rizika.

1.2.1 Riziko pojistitelné a nepojistitelné

Riziko můžeme členit na pojistitelné a nepojistitelné. Toto členění se uplatňuje při pojišťování a při uvažování o možné pojistné ochraně v pojišťovnách.

Riziko pojistitelné je z hlediska komerční pojišťovny takové, na které může pojišťovna sjednat pojistnou smlouvu, a to na základě pojistně-technických podmínek. Pojišťovna však nepojistí každé riziko, ale jenom ta rizika, při kterých existuje možnost stanovení pravděpodobnosti škody a její ocenění rizikového vyrovnání v rámci dostatečně velkého pojistného kmene či rizikového společenství.

Pojistitelná rizika musí splňovat následující kritéria[4, s. 8]:

- kritérium **identifikovatelnosti** – představuje jednoznačné určení příčiny události, jejímž výsledkem byla ztráta, krytá pojištěním, v pojistné smlouvě musí být jednoznačně charakterizované každé riziko a pojistná událost,
- kritérium **nahodilosti projevu rizika** – je jednou z rozhodujících podmínek pojištění. Pojištěné události nemohou být závislé na vůli zainteresovaných osob a současně musí jít o události nahodilého charakteru.
- kritérium **vyčíslitelnosti** – pokud by nebylo možné vyčíslit ztráty, potom se vlastní pojištění nemůže po ekonomické stránce realizovat a nemá smysl,
- kritérium **ekonomická přijatelnost rizika** – je dáno tím, že pojišťovna přijme do pojištění jen takové riziko, jež jí nepřinese ztrátu – je tedy ekonomicky vyrovnané.

Riziko, které tyto podmínky nespĺňuje, je **nepojistitelné riziko**. Teoreticky je možné uvažovat o tom, že neexistuje riziko, které by nebylo pojistitelné a jeho pojistitelnost je ovlivněna jedině cenou pojistného produktu. Prakticky však musíme připustit, že komerční pojišťovna přece jen jakékoliv riziko nepojistí a samotné pojištění rizika musí důkladně zvažovat.

1.3 *Risk management*

Používání pojmu riziko ve významu realizace pouze negativních odchylek (tzv. čisté riziko), je hlavním pojmem v terminologii **vědní disciplíny risk management** (řízení rizika).

Risk management je vědecký přístup k jednání s čistými riziky, který předvídáním možné náhodné ztráty, navrhováním a zaváděním procedur minimalizuje škodní události a finanční dopad ztrát, které mohou nastat [5, s. 8].

Vznik vědní disciplíny risk management trochu paradoxně iniciovaly na počátku padesátých let minulého století nikoliv subjekty pojišťovnictví, ale velké západní průmyslové společnosti, které chtěli kupovat pojistné krytí podle svého skutečného vystavení se eventuálním dopadům nahodilosti. Rozvoj managementu rizika urychlila též zvětšující se konkurence posledních dvou desetiletí 20. století.

Pro obor risk management a zejména pro jeho součást *risk engineering* je charakteristické systematické využívání inženýrských znalostí, technických a manažerských dovedností a veškerého dostupného know-how, za účelem optimální ochrany životů, majetku a životního prostředí.

Řízení rizik chrání a přidává hodnotu organizaci tím, že podporuje stanovené strategické cíle organizace [6]:

- zajišťuje rámec, který organizaci umožňuje, aby její budoucí činnost probíhala konzistentním a kontrolovaným způsobem,
- přispívá k efektivnějšímu využívání a alokaci kapitálu a zdrojů v organizaci,
- zlepšuje rozhodování, plánování a stanovování priorit zajištěním komplexního a strukturovaného vnímání podnikové činnosti, změn, projektových příležitostí i hrozeb,
- chrání a posiluje aktiva a image organizace,
- snižuje kolísavost v neklíčových oblastech podnikání,
- rozvíjí a podporuje znalosti pracovníků a vědomostní základnu organizace,
- optimalizuje efektivitu provozu.

1.3.1 Proces Risk managementu

Ve své obecné podobě zahrnuje aplikovaný proces risk managementu tři fáze:

1. *Identifikace rizik*

Sestavuje se analýza rizika, v jejímž rámci se provádí identifikace a katalogizace rizika a kvantitativní zhodnocení míry rizika ohrožujícího ekonomickou činnost lidí (na úrovni celospolečenské, podnikové). Na úspěšnosti této fáze je přímo závislý úspěch dalších dvou fází. Problémy způsobují hlavně nově vzniklé, předtím nepoznané rizika (terorismus, nové nemoci, apod.) a závažné kvalitativní změny rizik stávajících.

2. *Ocenění a kvantifikace rizik*

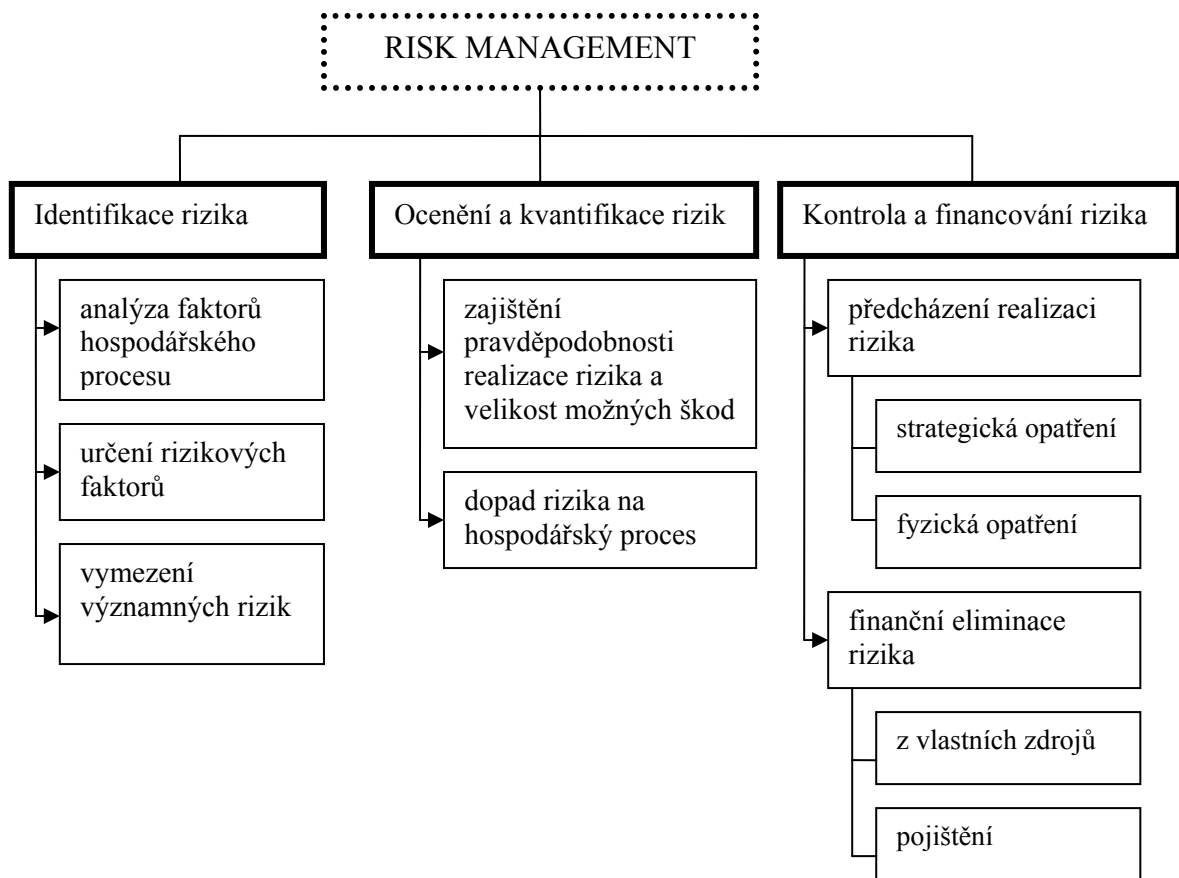
V rámci této fáze je třeba zajistit, aby byly vytvořeny všechny technicko-organizační předpoklady pro minimalizaci rizika, tedy jak co do výskytu, tak co do velikosti škodních nákladů. Ohodnocení dopadů existence jednotlivých rizik na finanční situaci podnikatelského subjektu obsahuje zjištění jednak pravděpodobnosti vzniku škody (realizace rizika) a jednak možné velikosti rizika.

3. *Kontrola a financování rizik*

V této fázi se přijímají opatření k předcházení škod a rozhodování o finanční eliminaci důsledků negativních nahodilých událostí. Nejprve je snaha rizikům v co možná největší míře předejít.

Výsledkem je krytí důsledků realizace rizika vlastními finančními zdroji, které má daný ekonomický subjekt k dispozici, anebo transfer rizika, tedy pojištění. Vlastní krytí rizika může být podle kritérií risk managementu úspěšné, jde-li o důsledky, projevující se jako předvídatelné, pravidelně se opakující, zhruba stejně intenzivní škody, jejichž finanční krytí je ve finančních možnostech ekonomického subjektu. Ztráty, znamenající ohrožení finanční stability ekonomického subjektu, tedy zejména velké až katastrofální škody, by měli být předmětem pojištění.

Obrázek 2: Proces Risk managementu

Zdroj: DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. [3, s. 18]

1.3.2 Manažer rizika

V závislosti na velikosti organizace může funkci řízení rizik zajišťovat jedna osoba na plný úvazek – rizikový manažer nebo celé oddělení řízení rizik.

Rizikový manažer musí přispívat ke zlepšení konkurenceschopnosti podniku, a to tím, že omezuje hodnotu podstupovaných rizik. Mezi běžné činnosti rizikového manažera patří rovněž jeho účast na vypracování velkých projektů tvořících činitele rizika. Rizikový manažer musí usměrňovat rozhodnutí anebo přinejmenším vést ředitelství podniku k tomu, aby si uvědomilo rozsah podstupovaného rizika. Dále je oprávněn upozorňovat na to, že s realizací těchto projektů jsou spojena druhotná rizika, jejichž rozměr a váhu si ti, kdo rozhodují, neuvědomují.

Kontrolní poslání rizikového manažera jsou velmi rozmanitá: zodpovídá za podnikový plán přežití, musí průběžně a pravidelně kontrolovat všechny metody prevence a zvládnání rizik. Jeho úkolem je rovněž posuzování vhodnosti, zajímavosti a ceny různých pojišťovacích

programů. Je rovněž vhodné, aby prováděl pravidelný audit své činnosti. Rizikový manažer se navíc musí neustále informovat o nových jevech uvnitř i vně podniku a zvažovat otázku, zda se nemohou stát zdrojem potenciálních rizik.

Zkušenosti praktiků vyúsťují v následující doporučení, jak se stát úspěšným rizikovým manažerem:

- ✓ používat přesné nástroje komunikace a nastolit pravidelné vztahy,
- ✓ pravidelně navštěvovat ostatní oddělení podniku,
- ✓ respektovat stávající hierarchii,
- ✓ co nejlépe ovládat technickou a obchodní charakteristiku podniku,
- ✓ neustále prohlubovat své znalosti,
- ✓ být v podniku inovátorem.

1.3.3 ERM – Enterprise risk management

Enterprise risk management, neboli **system celofiremního řízení rizik**, je proces, který systematicky a komplexně identifikuje kritická rizika, kvantifikuje jejich dopad a implementuje integrované strategie s cílem maximalizace hodnoty dané společnosti.

Krůček za krůčkem se ERM stává standardní součástí řídicího procesu pojišťoven a především u velkých společností obligatorním prvkem jejich každodenní činnosti. Aktivita risk managementu nebyly mezi jednotlivými úseky koordinovány, a i když v mnoha případech dobře funkční, postrádaly celofiremní koordinaci a propojení. Mnohdy se spíše obracely na proces snižování dopadu rizika na společnost ve spíše negativním pohledu a již chyběla práce s nedílnou součástí procesu, tj. využití příležitostí. ERM vyžaduje koordinaci horizontálně napříč celou organizační strukturou firmy a současně také vertikálně oběma směry řízení za podpory vrcholového managementu a každého pracovníka. Cílem kvalitního procesu ERM je integrace rozhodování o rizicích do procesu strategického plánování, důležitých procesů – tak, aby rizika byla vždy v linii se strategickými a obchodními cíli organizace. ERM nemá riziko redukovat nebo minimalizovat přijetím dalších úrovní kontrol, ale umožnit využití příležitostí a zlepšit výsledky a celkovou efektivnost firmy a konečně maximalizovat zisky [7, s. 7-8].

ERM definovaný v úvodu, by měl splňovat následující aspekty:

- Efektivní program ERM by měl být pravidelný a trvalý proces, ne jednorázová aktivita.
- Rizika mají být posuzována v rámci celé společnosti.
- Ne všechna rizika jsou materiální. Zaměření procesu je nutné na ta, které představují nejzávažnější dopad na hodnotu společnosti.
- Rizika nedefinujeme jako negativní rozdíl od očekávaného výsledku, ale významnou odchylku od tohoto očekávání.
- Rizika musí být v maximální míře kvantifikována, včetně vztahů mezi nimi a vyhodnocena závažnost jejich dopadu.
- K maximalizaci hodnoty společnosti strategie řízení rizik vždy uvažují jak riziko, tak možnou příležitost a poměr mezi nimi.

Na obrázku č. 3 jsou zobrazeny hlavní rozdíly mezi risk managementem a ERM.

Obrázek 3: Postavení Risk managementu a ERM

	Risk management	Enterprise risk management
Zaměření	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rizika finanční a náhodná ✓ interní kontrola 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obchodní rizika a firemní kontrola ✓ pohled na riziko v rámci firemního portfólia
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ochrana firemních hodnot 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ochrana a zvyšování firemních hodnot
Rozsah	<ul style="list-style-type: none"> ✓ účast finančních a provozních úseků 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aplikace napříč celou org. na každé úrovni a složce
Důraz	<ul style="list-style-type: none"> ✓ finanční a provozní oblast 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nastavení strategie
Použití	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vybrané rizikové oblasti, jednotky a procesy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ napříč celou společností všemi zdroji hodnoty

Zdroj: Enterprise Risk Management. *Pojistný obzor*. [8, s. 8]

2. POJIŠŤOVNICTVÍ

Pojišťovnictví je odvětvím ekonomiky, které se zabývá pojišťovací činností. Pojišťovací činností se rozumí uzavírání pojistných smluv, správa pojištění a poskytování plnění z pojistných smluv v případě nastání pojistné události.

Pojišťovnictví, chápané především jako *komerční pojišťovnictví*, představuje specifické odvětví ekonomiky zabezpečující finanční eliminaci důsledků nahodilosti na ekonomickou činnost lidí. V současné době jsou pojišťovny strukturovány jako akciové společnosti, eventuálně jako vzájemné (družstevní) a státní pojišťovny.

Ve většinovém komerčním modelu usilují pojišťovny o dosažení zisku jednak z vlastní pojišťovací činnosti, jednak z operací s dočasně volnými finančními prostředky na finančním trhu. V tomto kontextu je pro komerční pojišťovny alfou a omegou zvládnutí předběžné kalkulace úplných vlastních nákladů, kde zejména matematicko-statistická kalkulace části pojistného, určeného na budoucí výplaty pojistných plnění, je hlavním bodem rozhodovacího problému pojišťovny.

Pro *vzájemné pojišťovny* navazující na tradici a myšlenku být si vzájemně ku pomoci v nepříznivých situacích podle hesla, že škoda, která se stane jednomu členovi vzájemnostního spolku, je hrazena těmi, kterým se nestala a kde klienti jsou současně vlastníky pojišťovny, platí zásada neziskového hospodaření.

Souhrnně lze říci, že pojišťovnictví zahrnuje všechny pojišťovací instituce (pojistitele) a jejich klienty, zajistitele, zprostředkovatele pojištění a asociace, případně i další subjekty v daném státu nebo regionu.

Asociace pojišťoven je instituce, jejímž cílem je organizování vzájemné spolupráce pojišťoven a vzájemné pomoci při prosazování společenských zájmů pojišťoven. Členy asociace mohou být pojišťovny podnikající v dané ekonomice nebo integračním uskupení (EU) na základě platné licence. Česká asociace pojišťoven (ČAP) zahájila svou činnost k 1. lednu 1994 a v současné době má 26 řádných členů (komerční pojišťovny) a 2 členy se zvláštním statutem (AIDA česká sekce Mezinárodního sdružení pro pojistné právo, Česká kancelář pojistitelů [9]).

2.1 Zákon o pojišťovnictví – odvětví životního a neživotního pojištění

Zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů, udává základní rámec a pravidla pro podnikání v pojišťovnictví. Definuje pojmy související s pojišťovací a zajišťovací činností, určuje možné právní formy podnikání v pojišťovnictví (družstevní či akciové pojišťovny), vymezuje pravomoci státního dozoru nad pojišťovnictvím. Zákon upravuje účetnictví pojišťoven, propočet solventnosti pojišťoven, obsahuje výčet pojistně technických rezerv, které jsou pojišťovny povinny vytvářet a určuje způsoby jejich investování,

Zákon o pojišťovnictví také uvádí dělení pojištění na odvětví životní a neživotní.

2.1.1 Odvětví životního pojištění

Dle části A přílohy k zákonu č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví se odvětví životních pojištění dělí takto:

1. Pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného.
2. Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.
3. Důchodové pojištění.
4. Pojištění podle bodů 1 až 3 spojené s investičním fondem.
5. Kapitálové činnosti.
6. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění podle bodů 1 až 5.

2.1.2 Odvětví neživotního pojištění

Členění neživotního pojištění na základě části B přílohy k Zákonu o pojišťovnictví:

1. Úrazové pojištění
 - a) s jednorázovým plněním,

- b) s plněním povahy náhrady škody,
 - c) s kombinovaným plněním,
 - d) cestujících.
2. Pojištění nemoci
- a) s jednorázovým plněním,
 - b) s plněním povahy náhrady škody,
 - c) s kombinovaným plněním,
 - d) smluvní zdravotní pojištění.
3. Pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích, jiných než drážních vozidlech
- a) motorových,
 - b) nemotorových.
4. Pojištění škod na drážních vozidlech.
5. Pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích.
6. Pojištění škod na plavidlech
- a) vnitrozemských,
 - b) námořních.
7. Pojištění přepravovaných věcí včetně zavazadel a jiného majetku bez ohledu na použitý dopravní prostředek.
8. Pojištění škod na majetku jiném než uvedeném v bodech 3 až 7, způsobených
- a) požárem,
 - b) výbuchem,
 - c) vichřicí,
 - d) přírodními živly jinými než vichřicí (např. blesk, povodně, záplavy),
 - e) jadernou energií,
 - f) sesuvem nebo poklesem půdy.
9. Pojištění jiných škod na majetku jiném než uvedeném v bodech 3 až 7 vzniklých krupobitím nebo mrazem anebo jinými příčinami (např. loupeží, krádeží), nejsou-li

tyto příčiny zahrnuté v odvětví č. 8, včetně pojištění škod na hospodářských zvířatech způsobených nákazou nebo jinými příčinami.

10. Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající
 - a) z provozu pozemního motorového vozidla,
 - b) z provozu drážního vozidla,
 - c) z činnosti dopravce.
11. Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití leteckého dopravního prostředku, včetně odpovědnosti dopravce.
12. Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití vnitrozemního nebo námořního plavidla, včetně odpovědnosti dopravce.
13. Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu jiné než uvedené v odvětvích 10 až 12, odpovědnost za škodu na životním prostředí, odpovědnost způsobenou jaderným zařízením, odpovědnost způsobenou vadou výrobku a další.
14. Pojištění úvěru
 - a) obecná platební neschopnost,
 - b) vývozní úvěr,
 - c) splátkový úvěr,
 - d) hypoteční úvěr,
 - e) zemědělský úvěr.
15. Pojištění záruky (kauce)
 - a) přímé záruky,
 - b) nepřímé záruky.
16. Pojištění různých finančních ztrát vyplývajících
 - a) z výkonu povolání,
 - b) z nedostatečného příjmu,
 - c) ze špatných povětrnostních podmínek,
 - d) ze ztráty zisku,

- e) ze stálých nákladů,
- f) z nepředvídatelných obchodních výdajů,
- g) ze ztráty tržní hodnoty,
- h) ze ztráty pravidelného zdroje příjmů,
- i) z jiné nepřímé obchodní finanční ztráty,
- j) z ostatních finančních ztrát.

17. Pojištění právní ochrany.

18. Pojištění pomoci osobám v nouzi během cestování nebo pobytu mimo místa svého trvalého bydliště.

2.2 Základní pojmy používané v pojišťovnictví

Jelikož se v pojistné teorii vyskytuje mnoho pojmů, které souvisí s pojišťovnictvím a budou dále v této diplomové práci používány, je třeba je stručně charakterizovat.

Tabulka 1: Základní pojmy uplatňované ve vztazích mezi klienty pojišťoven a pojišťovnami

Pojem	Vysvětlení pojmu
Pojistitel	- právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle Zákona o pojišťovnictví ² (zpravidla pojišťovna)
Pojistník	- osoba (fyzická či právnická), která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu
Pojistná smlouva	- právní dokument, který završuje dvoustranný právní akt, na jehož základně vzniká smluvní pojištění fyzických a právnických osob - vyhotovuje se v písemné formě podle platných právních předpisů ³
Pojištěný	- osoba, na jejíž život, zdraví, majetek či odpovědnost za škodu se pojištění vztahuje

² zák. č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů

³ zák. č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě

Oprávněná osoba	- osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění
Obmýšlený	- osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, ve prospěch které by bylo vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného
Nahodilá událost	- událost, která je možná a u které není jisté, zda v době trvání pojištění vůbec nastane nebo není známa doba jejího vzniku
Pojistná událost	- nahodilá událost blíže vyznačená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpise, na kterou se pojistná smlouva odvolává a se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.
Škodná událost	- skutečnost, ze které vznikla pojištěnému škoda a která by mohla být důvodem vzniku povinnosti pojišťovny na výplatu pojistného plnění
Pojistné riziko	- míra pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím
Pojistné	- úplata za soukromé pojištění <ul style="list-style-type: none"> ○ běžné pojistné – pojistné stanovené za pojistné období ○ jednorázové pojistné – pojistné stanovené na celou dobu, na kterou bylo soukromé pojištění sjednáno.
Pojistné plnění	- peněžité plnění oprávněné osobě po vzniku pojistné události od pojistitele
Pojistná hodnota	- nejvyšší možná majetková újma, která může v důsledku pojistné události nastat
Pojistné období	- časové období dohodnuté v pojistné smlouvě, za které se platí pojistné

2.3 Historie pojištění a pojišťovnictví

2.3.1 Počátky pojištění a pojišťovnictví

Počátky pojištění a pojišťovnictví lze hledat v dávné minulosti, protože s rodící se kulturní lidskou společností vzniká snaha odstranit či alespoň zmírnit finanční následky způsobené nepříznivými nahodilými událostmi. Pojištění tehdy provozované nelze dost dobře srovnávat s pojištěním, které je dnes nabízeno na současném pojistném trhu, ačkoli jeho podstata a účel se naprosto neliší od pojištění dnešního.

Pojištění se tehdy sjednávalo na bázi **vzájemnostního pojištění**. Šlo o různé vzájemné pojišťovací spolky, které sdružovaly finanční prostředky, jež kryly alespoň zčásti následky vzniklých nahodilých událostí jednotlivých členů. Takovéto pojištění nebylo prováděno na komerční bázi, bylo určeno pouze pro menšinové, uzavřené skupiny (kupce, řemeslníky, sdružené ve skupinách – tzv. cechy) a s ohledem na jejich vzájemnostní charakter nebylo ani možné jednoznačně určit osobu pojistníka a pojištěného.

Prvky komerčního pojištění, tedy pojištění založeného na stejné bázi jako jej známe v dnešní podobě, se začalo vyvíjet v souvislosti s rozvojem námořní dopravy ve starověkém Středomoří a s tím související přepravou zboží. V novověku námořní doprava a mezinárodní obchod podstatným způsobem ovlivnily rozvoj pojištění, a to především v období renesance. Největší rozkvět pro pojištění probíhal v bohatých a důležitých hanzovních městech Itálie a Holandska.

Zhruba v polovině 18. století lze zaznamenat určitou institucionalizaci pojištění. V této době dochází k zakládání vzájemných pojišťoven, které již mohou nabídnout četná pojištění a pojistné produkty. Zájem je především o pojištění živelní (především pojištění požáru), životní pojištění a dále pojištění související s riziky, jež vznikají při přepravě zboží.

Počátkem 19. století dochází k rozvoji pojištění na moderní komerční bázi. Jsou zakládány četné pojišťovny jako akciové společnosti, rozšiřují se vědecké základy pojištění (např. teorie pravděpodobnosti, demografické výpočty), vznikají nové druhy pojištění a rozličné pojistné produkty. 19. stol. je obdobím, kdy byla založena tradice českého pojištění a pojišťovnictví – došlo k jeho rozkvětu, vzniku a dále pak upevnění pozice silných, finančně stabilních českých pojišťoven na pojistném trhu.

2.3.2 Československé a české pojišťovnictví

Historie pojišťovnictví na území dnešní České republiky sahá do konce 17. století, ale První česká vzájemná pojišťovna, tehdy nazývaná Císařsko-královský, privilegovaný, český, společný náhradu škody ohněm svedené pojišťující ústav, vznikla až v roce 1827 [12, s. 8].

Zakládající vlna českých pojišťoven a pojišťovacích spolků se vzedmula až v druhé polovině 19. století. V současné době působí na českém pojistném trhu 40 pojišťoven.

V následující tabulce č. 2 jsou chronologicky řazené významné události z československého a českého pojišťovnictví.

Tabulka 2: Významné mezníky ve vývoji československého a českého pojišťovnictví

Počátky pojišťovnictví v českých zemích	
1699	návrh Jana Kryštova Bořka na zavedení obligatorního požárního pojištění
1777	založení Pojišťovny proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, náradí a dobytku v Brandýse nad Labem
Vznik prvních pojišťoven	
1827	založení První české vzájemné pojišťovny v Praze
1829	založení Moravsko-slezské vzájemné pojišťovny v Brně
Rozvoj pojistného trhu	
1850 1918	zakládání dalších českých pojišťoven a pojišťovacích spolků
1918 1938	etapa rozvoje pojišťoven a pojišťovacích spolků v období existence samostatné Československé republiky
Útlum českého pojišťovnictví	
1939 1945	odchod zahraničních pojišťoven (pocházejících ze zemí, které byly ve válce s Německem)
Znárodnění pojišťovnictví zestátněním	
1945	znárodnění celkem 733 pojišťoven, pojišťovacích spolků a zahraničních reprezentací
Monopolizace	
1946	vytvoření pěti pojišťoven – národních podniků
1948	monopol jedné pojišťovny – Československá pojišťovna, národní podnik
Státní pojištění	
1948 1968	působení jedné pojišťovny – Československá pojišťovna, národní podnik
1969	vznik České státní pojišťovny a Slovenskej štátnej poisťovne (rozdělení Československé pojišťovny)

Znovuvytváření českého pojistného trhu	
1991	demonopolizace českého pojistného trhu (zák. č. 185/1991 Sb. o pojišťovnictví)
2000	od 1.1.2000 je zákonem č. 168/1999 Sb. upraveno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla jako povinně smluvní
2005	40 pojišťoven s licenci Ministerstva financí na českém pojistném trhu k 31.12.2004

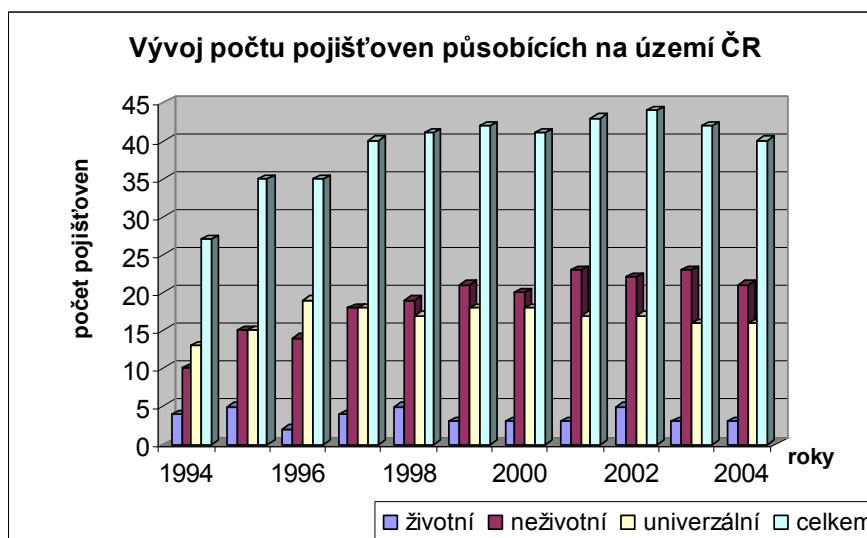
Zdroj: HRADEC, M.; ZÁRYBNICKÁ, J.; KŘIVOHLÁVEK, V. Pojištění a pojišťovnictví [10, s. 19]

2.4 *Současný pojistný trh ČR*

V České republice byl v průběhu devadesátých let vytvořen pojistný trh, pro který je charakteristické postupné zvyšování významu pojištění v ekonomice. Lze pozorovat nárůst poptávky po pojištění, v posledním období zejména v pojištění životním.

Níže uvedený graf zobrazuje počet pojišťoven, působících v letech 1994 – 2004 na českém pojistném trhu. Z grafu je patrný zvyšující se počet pojišťoven, které nabízejí pouze neživotní produkty. Od roku 1997 dokonce tyto pojišťovny převyšují svým počtem univerzální pojišťovny, které poskytují pojistné produkty jak z životního tak i neživotního odvětví.

Obrázek 4: Vývoj počtu pojišťoven působících na území ČR (v letech 1994-2004)

Zdroj: MAJTÁNOVÁ, A. *Poišťovníctvo – Teória a prax* [12, s.60]

Situace na pojistném trhu v České republice se odvíjí jednak od obecných podmínek, ve kterých pojišťovny provozují svoji činnost (ekonomické a legislativní podmínky), a jednak od situace na světovém pojistném trhu (především evropském pojistném trhu).

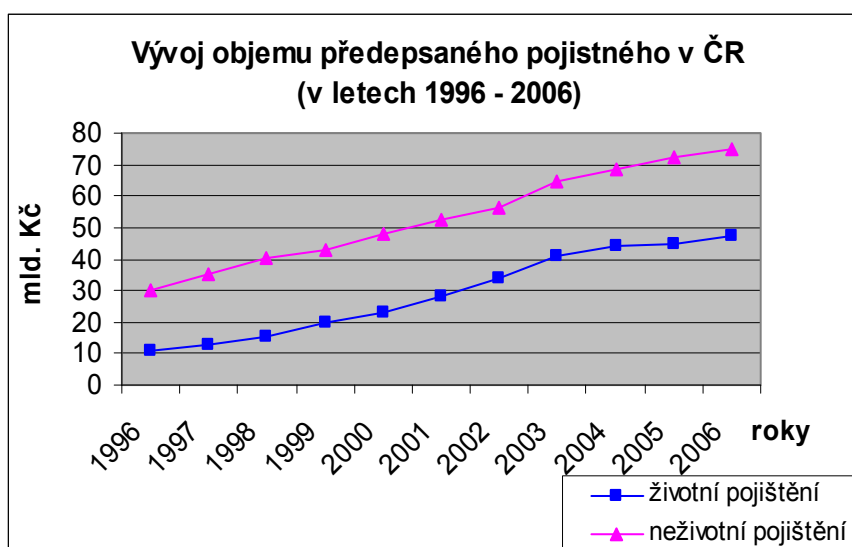
K obecným faktorům ovlivňujícím podobu a strukturu pojistného trhu lze zařadit:

- o obecné ekonomické podmínky (vývoj velikosti HDP, objem HDP, vývoj inflace, vývoj nezaměstnanosti, objem a struktura příjmů a výdajů domácností, atd.),
- o legislativní podmínky (obecné právní předpisy, pojišťovací legislativa),
- o situace na finančním trhu,
- o situace na světovém pojistném a zajistném trhu,
- o rozsah rizik krytých státem (rozsah sociálního pojištění, existence státních fondů na krytí např. přírodních katastrof nebo nákaz hospodářských zvířat, apod.),
- o existence jiných finančních nástrojů, pomocí kterých jsou některá rizika kryta.

2.4.1 Předepsané pojistné a pojištěnost

Předepsané pojistné členských pojišťoven ČAP v letech 1996 – 2006 neustále narůstalo, v roce 1996 dosáhlo předepsané pojistné celkové (za odvětví životní i neživotní) částku 41,125 mld. Kč a v roce 2006 to bylo již 122,123 mld. Kč. Celkový nárůst za sledované období je 297%. Pojištěnost ve sledovaném období rostla, s výjimkou roku 2004, v kterém pojištěnost mírně poklesla o 0,1%. Růst předepsaného pojistného nebyl však v jednotlivých letech rovnoměrný. Výraznější nárůst zaznamenalo předepsané pojistné v životním pojištění, až o 486%.

Obrázek 5: Vývoj objemu předepsaného pojistného v ČR (v letech 1999-2006)

Zdroj: Česká asociace pojišťoven [13]

Tabulka 3: Vývoj pojištěnosti v České republice

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Celkové předepsané pojistné/HDP (v %)	2,54	2,46	2,62	2,86	3,05	3,34	3,62	3,74	3,95	4,20	4,15

Zdroj: DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví* [3, s. 163]

3. POJIŠTĚNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH RIZIK

3.1 Charakteristika zemědělského pojištění

Pojištění zemědělských rizik je pojištěním rizik pro případ výskytu nahodilých a nepředvídatelných událostí, které ohrožují zemědělskou prvovýrobu a které lze jen částečně ovlivnit. Zahrnuje v sobě především pojištění plodin a hospodářských zvířat, ale také pojištění majetku zemědělců. Ten je v současné době pojišťován v rámci zemědělského pojištění minimálně, jelikož pojištění nemovitých a movitých věcí, pojištění strojů a motorových vozidel, odpovědnosti za škody atd., je analogií pojištění průmyslových a podnikatelských rizik.

Zemědělské pojištění je aktivním a funkčním nástrojem stability v oblasti zemědělského podnikání. Diverzifikuje míru rizika, kterou by jinak nesl zemědělec sám, čímž mu umožňuje kontinuálně pokračovat v podnikatelské činnosti i v případě totálního výpadku produkce. Zejména pro tyto funkce a vlastnosti je podpora a rozvíjení systému zemědělského pojištění ve společenském zájmu.

Jak již bylo v předchozí kapitole uvedeno, v současné době je pojištění zemědělských rizik řazeno dle přílohy Zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví do odvětví neživotního pojištění a spadá do pojištění majetku.

3.1.1 Funkce pojištění zemědělských rizik

Systém zemědělského pojištění plní několik funkcí. Jednou z nich je společenská prospěšnost. Jelikož zemědělské pojištění redukuje rizika spojená se zemědělskou výrobou, zaručuje tím stabilní příjmy zemědělcům. Protože zemědělská výroba se produkuje převážně v agrárních oblastech, pro které je typické venkovské prostředí, znamená to, že tyto příjmy zabezpečují venkovské obyvatelstvo.

S venkovským prostředím souvisí i druhá funkce zemědělského pojištění. Systém zemědělského pojištění s účastí státu umožňuje realizovat sociální provázanost a stabilitu venkovských oblastí. Umožňuje totiž vyplácet kompenzace k udržení příjmů a zachování životaschopnosti podnikatele v zemědělství.

Třetí funkcí, kterou pojištění v oblasti zemědělských rizik plní je skutečnost, že může působit jako záruka při žádosti o úvěry, jelikož je nástrojem zabezpečujícím finanční solventnost i v případě nepředvídatelných pohrom.

3.1.2 Zemědělská rizika - rizika pojistitelná a nepojistitelná

Rizika, která ovlivňují rozvoj zemědělství, je mnoho a jsou proměnlivá. Mezi stěžejní rizika, která ovlivňují rozhodování a hospodaření v zemědělství řadíme rizika:

- klimatická – rizika nepředvídaných a nepředvídatelných projevů počasí,
- ekonomická – rizika pohybu cen jak vstupů, tak výstupů na trhu zemědělských produktů,
- výrobní – rizika chorob, škůdců plodin a nemocí hospodářských zvířat, vliv výrobní techniky na finální zemědělskou produkci,
- komerční a finanční – rizika vyplývající z vlivu ostatních výrobních i nevýrobních sektorů,
- environmentalní – rizika pocházející z nepříznivých vlivů specifických forem hospodaření na životní prostředí a z dopadu hospodaření jiných hospodářských sektorů na zemědělství,
- institucionální – rizika vycházející ze změn zemědělské politiky.

Z těchto rizik jsou některá pojistitelná a některá nepojistitelná. K nepojistitelným rizikům v ČR, stejně tak jako ve většině evropských zemích, patří rizika environmentální, institucionální a rizika související s pohybem cen zemědělských komodit. Všechna ostatní je možné na českém pojistném trhu pojistit.

3.2 *Historie zemědělského pojištění*

Zemědělská rizika jsou nejstarším druhem rizik, která jsou kryta formou soukromého pojištění. Jejich vývoj souvisí s vývojem novodobé historie pojišťovnictví, kdy se začínají formovat nové druhy rizik související s klimatickými změnami. Postupem času se nutnost ochrany pro případ výskytu možných rizik nadále rozšiřuje. Tato skutečnost souvisí s růstem pojistných potřeb občanů, které navazují na zvyšování životní úrovně lidí a také s politickým systémem té které doby.

3.2.1 Vývoj zemědělského pojištění do roku 1993

Kořeny zemědělského pojištění lze hledat již v 19. století, kdy začal být vyvíjen na vesnicích tlak na rozvíjení krupobitního pojištění komerčního typu a na rozvoj pojištění hospodářských zvířat (tzv. dobytčí pojištění). V roce 1870 vznikla v Praze *Česká banka dobytek vzájemně pojišťující*, která ale po několika letech nejistých výsledků svoji činnost ukončila. Neúspěch této prozatím první české pojišťovny způsobil, že o pojišťování formou komerčních pojišťoven nebyl zájem a tento druh pojištění fungoval až do konce 19. století pouze díky existenci pojišťovacích spolků.

Pojišťování hospodářských zvířat v Českých zemích podstatně ovlivnilo koncem 19. století obligatorní (povinné) pojištění hospodářských zvířat, které mělo poskytovat pojistnou ochranu pro případ výskytu škod způsobených hospodářským zvířatům některými druhy nakažlivých nemocí, pokud nebyly hrazeny ze státního rozpočtu. Proti povinnému pojištění se okamžitě zvedla vlna odporu ze strany vedoucích představitelů soukromého pojištění, kteří tento akt chápali jako snahu o postátnění všech soukromých pojišťoven.

Počátkem 20. století byla v Brně založena „Zemská dobytčí pojišťovna markrabství moravského“ (pozdější „*Zemská pojišťovna dobytčí*“), která se zaměřila na přímé pojišťování jednotlivých chovatelů skotu. Pozoruhodnou se jevila skutečnost, že se již v prvním roce činnosti této instituce přihlásilo několik místních „dobytčích“ pojišťovacích spolků ke spolupráci tím, že dalo zemské pojišťovně do zajištění 50 % svého pojistného kmene.

V období od první světové války až do konce druhé nedošlo v oblasti pojištění zemědělských rizik k žádným výrazným změnám. Na pojistný trh vstoupily nové pojišťovny (*Národní pojišťovna, a.s.* v Praze a *Republikánská lidová pojišťovna, a.s.*), na trhu působily pořád samostatné pojišťovací spolky a pojišťovny se mimo jiné účastnily také zábraně škod, kdy pojištěným hradily část zvěrolékařských nákladů, aby se včasným léčením zabránilo možnému uhynutí hospodářských zvířat.

Po roce 1945 došlo v tehdejším Československu v souvislosti s jeho geopolitickým zařazením do sovětského bloku k prosazení systému centrálně plánované ekonomiky. Vytvoření jedné pojišťovny umožnilo s nižšími náklady zabezpečovat pojistnou ochranu občanů i v oblasti zemědělských pojištění. Byly zavedeny nové druhy pojištění, např. pro případ povodní a záplav, již existující druhy pojištění byly buď rozšířeny, nebo jich bylo několik sloučeno pod jeden název se širším spektrem působnosti. Například živelní pojištění

zahrnovalo devět různých druhů nebezpečí a rizik ohrožujících zemědělské podniky ve srovnání s dřívější formou pojištění, kdy bylo v nabídce pouze pojištění požární.

Pojišťování hospodářských zvířat bylo až do okamžiku sloučení pojišťoven do jediného státního podniku všeobecně opomíjeno, protože nezaručovalo velkou rentabilitu. Pojištění hospodářských zvířat patřilo v dobách *Státní pojišťovny* mezi pojištění povinná, z čehož vyplývá, že šlo o jeden ze základních prvků pojistné ochrany družstva. Stejně tak patřilo k povinným pojištěním i pojištění plodin.

V letech 1968 - 1989 vznikaly nové vyhlášky Ministerstva financí týkající se pojištění socialistických zemědělských organizací. Ty se nevztahovaly už jen na JZD⁴, státní statky a na další organizace, které souvisely se zemědělskou výrobou, jak tomu bylo dříve. Vztahovaly se také na školní zemědělské podniky, školní rybářství a ostatní družstevní a státní hospodářské organizace, jejichž hlavním předmětem byla rostlinná výroba, šlechtitelství, chov hospodářských zvířat a plemenářství. Nové vyhlášky přinesly do pojištění nový prvek, a sice komplexní pojištění úrody ovoce. a od roku 1986 komplexní pojištění veškeré rostlinné produkce.

Přeměnou Československa v demokratický stát počátkem roku 1990 došlo k liberalizaci ekonomického systému. V souvislosti se změnou pojistných potřeb v obou částech federativního státu došlo k vytvoření samostatných monopolních pojišťoven: *České státní pojišťovny* a *Slovenské státní pojišťovny*. Liberalizace s sebou přinesla v oblasti zemědělského pojištění zrušení zákonného pojištění.

V roce 1991 byl vydán zákon o pojišťovnictví č. 185/1991 Sb., který definitivně zrušil monopolní postavení České státní pojišťovny v Česku a Slovenské státní pojišťovny na Slovensku a umožnil tím vstup dalších pojišťovacích subjektů na oba pojistné trhy. O dva roky později, v roce 1993, došlo k rozdělení federativního státu na dvě samostatné republiky a tím se vytvořily podmínky pro rozvoj samostatného českého a slovenského pojišťovnictví.

3.2.2 Vývoj zemědělského pojištění od roku 1993 do současnosti

Vývoj zemědělského pojištění v ČR byl v období transformace ekonomiky v devadesátých letech poznamenán expanzivním růstem vstupujících pojišťoven na pojistný

⁴ zkratka pro Jednotná zemědělská družstva

trh. Největší boom v rámci nově přístupujících pojišťoven zaznamenal rok 1995 kdy vstoupilo na pojistný trh 8 komerčních pojišťoven. Příliv nových pojišťoven se projevil v rámci zemědělského pojištění až o rok později, a to v roce 1996, kdy toto pojištění poskytovalo 10 pojišťoven z 35, oproti roku 1995 kdy to byly pouze 4 pojišťovny. Jak ukazují údaje v tabulce č. 4, došlo k nárůstu o 150 %. Trend, jenž následoval v dalších letech si držel stabilní pozici. K výraznějšímu poklesu zájmu o zemědělské pojištění došlo až v letech 2003 a 2004. Příčin může být několik. Nejpravděpodobnější je nízká rentabilita tohoto druhu pojištění v důsledku vyšších pojistných plnění z důvodů přírodních katastrof (povodně, záplavy).

Tabulka 4: Vývoj počtu komerčních pojišťoven v ČR v letech 1991-2004

Rok	Komerční pojišťovny celkem	Z toho poskytující zemědělské pojištění	
		Počet	Meziroční změna (%)
1991	3	1	-
1992	12	1	0
1993	20	1	0
1994	27	1	0
1995	35	4	300
1996	35	10	150
1997	40	10	0
1998	41	10	0
1999	43	9	-10
2000	41	9	0
2001	43	8	-11
2002	42	8	0
2003	42	8	0
2004	42	7	-12,5

Zdroj: Výroční zprávy ČAP z let 1991 – 2004

S rozvojem dynamiky nabízených produktů nově přichozích pojišťoven na pojistný trh se rozvíjí rovněž i nabídka pojištění zemědělských produktů. Oproti tomu ale nové podmínky

zemědělského pojištění a především nepříznivá ekonomická situace zemědělských podniků byly příčinou klesajícího trendu přijatého pojistného v tomto pojištění (viz tabulka č. 5)

Tabulka 5: Zemědělské pojištění v ČR v letech 1990 - 2004⁵

Ukazatel	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004
Předepsané pojistné (mil. Kč)	5588	2340	985	928	1066	862	993	869
Vyplacené poj. plnění (mil. Kč)	6561	1848	617	840	1007	947	869	393
Škodní průběh (%)	117,4	79,0	62,6	90,5	94,4	110,0	87,5	43

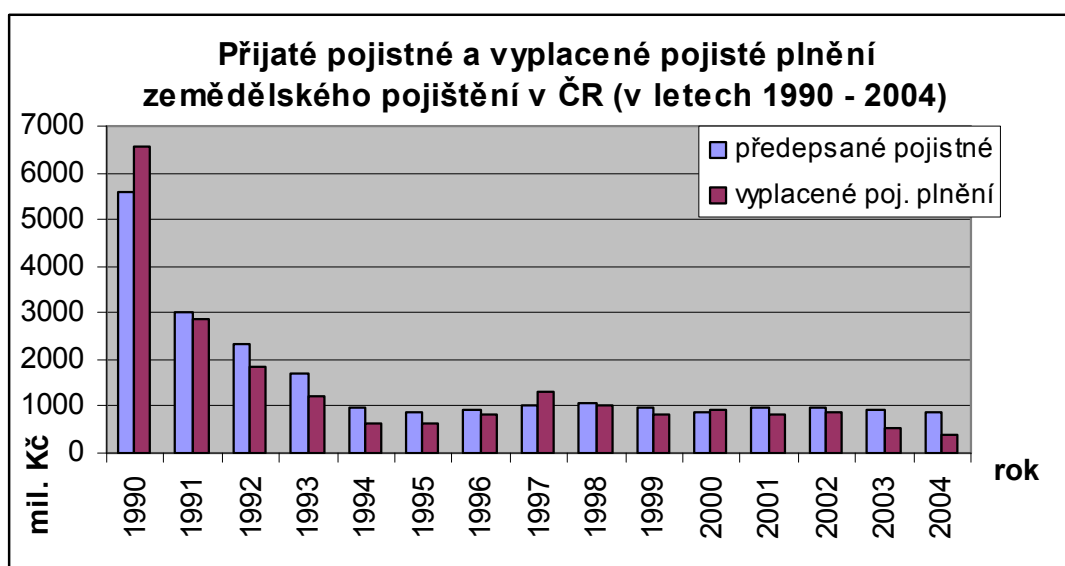
Zdroj: VÚZE Praha 2003, Česká pojišťovna, a.s.

Údaje v tabulce č. 5 vykazují značnou variabilitu. Srovnáme-li výši *předepsaného pojistného* z roku 2004 oproti roku 1990, zjistíme, že je o 84,45 % nižší než ve výchozím roce. Tato skutečnost se může jevit jako hodně alarmující. Až do roku 1990 byla téměř veškerá zemědělská produkce situována v zemědělských družstvech, která měla ze zákona povinnost být pojištěna pro oblast hospodářských zvířat i plodin. Proto tak značné předepsané pojistné. V průběhu devadesátých let docházelo postupně k restrukturalizaci ekonomiky a majetkovým restitucím, které zasáhly i oblast zemědělství. Zemědělská družstva se povětšinou rozpadla a noví majitelé nemuseli nutně pokračovat v zemědělské činnosti. Rovněž tak došlo k zrušení povinného zemědělského pojištění. Vyjdeme-li z těchto předpokladů, není divu, že ukazatel předepsaného pojistného tak významně poklesl. Mírné výkyvy způsobily povodně v letech 1997 a 2002, po kterých došlo k nárůstu předepsaného pojistného, případně jiné události živelního rázu, například krupobití.

V oblasti *pojistných plnění* se situace jeví obdobně. Stavby dobytka a velikost osevních ploch v zemědělských družstvech byly předpokladem velkých ztrát v případě nákazové situace. Také skutečnost, že rozsah pojistné ochrany byl dán příslušnou vyhláškou MF, kterou se musela řídit jak Česká státní pojišťovna, tak socialistické zemědělské organizace, přispěla k danému stavu. Vysoké hodnoty v letech 1998 a 2002 jsou důsledkem povodňového stavu a vývoje počasí, naopak nejnižší hodnota v roce 2004 byla dosažena díky stabilizované situaci v počasí a v oblasti prevence zemědělců a zemědělských podniků.

⁵ V tabulce se pro přehlednost objevují data pouze za sudé roky.

Obrázek 6: Zemědělské pojištění v ČR - vývoj přijatého pojistného a vyplaceného poj. plnění

Zdroj: HAVEL, P. *Pojištění zemědělců – stabilita nejdříve za dva roky* [14]

Z pohledu pojišťoven se vývoj na poli zemědělského pojištění nejevil pozitivně. Souvislý pokles počtu pojištěných zemědělců a zemědělských podniků způsobil omezení v schopnosti pojišťoven nést následky škod způsobených vlivem neočekávaných klimatických změn. To se odrazilo na jejich nízké rentabilitě. Pojišťovny měly k dispozici několik postupů, kterými se snažily usměrnit tuto situaci. Rozšiřovaly množství produktů, zvyšovaly pojistné sazby a omezovaly pojistné krytí. Tento manévr se ale samozřejmě projevil jako demotivující a zájem o pojištění zemědělských rizik klesá dál.

Se vstupem do EU k 1.5.2004 docházelo k harmonizaci pojišťovnictví v souladu s evropskými normami a právem. Zákon o pojišťovnictví 363/1999 Sb. je doplněn zákonem 39/2004 Sb. Je výsledkem snahy docílit, aby právní úprava týkající se pojišťovnictví byla kompatibilní s příslušnými právními akty EU. Problémy se zemědělským pojištěním se v EU zabývá CEA⁶ – Evropský pojišťovací výbor se sídlem v Bruselu. Její součástí je pracovní skupina tvořená odborníky z oblasti zemědělského pojištění, kteří se scházejí každoročně na konferencích. Zde projednávají aktuální problémy a diskutují danou problematiku se zástupci zemědělské veřejnosti.

Z hlediska účasti pojišťoven, které nabízejí produkty na pojistném trhu zemědělského pojištění, lze vývoj po roce 1993 hodnotit následovně:

⁶ (Comité Européen des Assurances) - The European Federation of National Insurance Associations.

Do roku 1995 se poskytováním pojistné ochrany zemědělského pojištění zabývala pouze *Česká pojišťovna, a.s.* V roce 1995 se k ní přidala *Pojišťovna Morava, a.s.*, *Česká Kooperativa, a.s.* a *Moravskoslezská Kooperativa, a.s.* Významným krokem pro zemědělské pojištění byl vznik *Chmelařské pojišťovny* v roce 1996. V současné době je Chmelařská pojišťovna součástí *ČSOB Pojišťovny a.s.* Celkový počet pojišťoven se zvýšil na sedm, což byl zatím nejvyšší počet pojišťoven v celé historii zemědělského pojištění. Po roce 1997 postupně vstupovaly a z trhu zemědělského pojištění odcházely následující pojišťovny: *Česká podnikatelská pojišťovna a.s.*, *Pojišťovna České spořitelny a.s.*, *UNIQA pojišťovna a.s.*, *Generali Pojišťovna a.s.*, *Kooperativa pojišťovna a.s.*, *Pojišťovna Slavia a.s.* a *Hasičská vzájemná pojišťovna a.s.* Během let 2001 – 2002 došlo k redukci. Produkty zemědělského pojištění přestala nabízet Česká podnikatelská pojišťovna a.s. a jedna z největších pojišťoven - Kooperativa pojišťovna, a.s. V roce 2003 nabízely zemědělské pojištění pouze Česká pojišťovna, a. s., ČSOB Pojišťovna, a. s., Generali pojišťovna, a. s. a Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s.

Zajímavou skutečností je odchod ČSOB Pojišťovny, a.s. ze sektoru zemědělského pojištění k roku 2004, byť v roce 2003 byla v pořadí druhou nejlépe prosperující pojišťovnou v tomto oboru. Důvodů pro odchod mohlo být několik. Nejpravděpodobnějším se jeví ten, který poukazuje na negativní vývoj ukazatele škodního průběhu. Reálným důvodem však může být i ta skutečnost, že se oblast zemědělského pojištění jevila ČSOB Pojišťovně, a.s. málo lukrativní a finančně výnosná.

V současné době pojištění zemědělských rizik na území České republiky nabízí pouze tyto pojišťovny:

Česká pojišťovna a.s.,

Generali Pojišťovna a.s.,

Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.,

Agra pojišťovna⁷.

⁷ organizační složka rakouské Österreichische Hagelversicherung

3.3 Členění zemědělského pojištění

Rostlinná a živočišná výroba představuje velmi specifickou oblast podnikání, se kterou jsou spojena charakteristická rizika. Pro tato rizika byly vytvořeny speciální pojistné produkty, které poskytují kvalitní pojistnou ochranu. V zásadě lze pojištění zemědělských rizik rozdělit na **pojištění plodin** a **pojištění hospodářských zvířat**. Kromě výše uvedených pojištění lze sjednat ještě další pojištění, především pak: pojištění lesa pro případ živelních nebezpečí, pojištění okrasných rostlin, pojištění jezdeckých a dostihových koní, pojištění domácích zvířat⁸, pojištění zemědělských staveb, pojištění zemědělské techniky, atd.

3.3.1 Pojištění plodin

Toto pojištění kryje rizika majetkových škod na rostlinné produkci. Za plodiny můžeme považovat:

- plodiny běžně pěstované na orné půdě (obilniny, luskoviny, olejniny apod.),
- trvalé travní porosty,
- vinná réva, chmel,
- ovoce,
- konzumní zelenina,
- přadné rostliny (len, konopí).

Prvním druhem pojištění plodin je **krupobitní pojištění**, které kryje riziko poškození nebo zničení plodin krupobitím. Velkou výhodou (pro komerční pojišťovny) tohoto pojištění je nezaměnitelnost poškození kroupami s jiným typem poškození plodin a tím bezproblémové pojistné plnění.

Další podobou tohoto pojištění je **pojištění proti vybraným rizikům**. Toto pojištění kryje vedle krupobití ještě další rizika jako například: vichřice, povodeň, záplava, sesuv půdy, u vybraných plodin vyzimování, jarní mráz, apod.

Nekomplexnější, ale i nejdražší krytí v důsledku působení celého souhrnu vlivů, představuje produkt komplexní **pojištění úrody plodin**. Tento produkt představuje pojištění

⁸ psi, kočky

finančního výsledku pěstování plodin. Odškodňuje se při něm nedosáhnutí dohodnutého standardního hektarového výnosu, který je konstruován nejčastěji jako vylepšený průměrný výnos posledních roků.

Pojištění je většinou konstruované se značnou spoluúčastí zemědělského subjektu (do výšky 50% ze škody), z důvodu zainteresovanosti zemědělských podniků na co nejnižších škodách na rostlinné produkci s ohledem na vysoký podíl subjektivního rizika [3, s. 132].

Mezi nepojistitelná rizika v současnosti patří především sucho, komerční rizika z ostatních výrobních a nevýrobních sektorů, pohyb cen na agrárním trhu, ale také škody vzniklé chorobami a škůdci, trvalý déšť při sklizni, vandalismus a krádeže úrody z polí. za nepojistitelná se považují z důvodu, že nelze přesně stanovit výši škody a jsou omezené informace pro kalkulaci míry rizika [15, s. 13].

Veškeré smlouvy plodinového pojištění se uzavírají jako dlouhodobé s možností automatické prolongace, popřípadě s možností výpovědi šest týdnů před výročím smlouvy. I v pojištění plodin platí, že někteří pojistitelé nabízejí obchodní slevy v případě, když klient využije balíček na více druhů pojištění. Slevy v tomto typu pojištění se dají získat i za propojištěnost – za pojištění více druhů plodin. Řada bonusových slev je také poskytována za bezeškodní či nízkoškodové průběhy.

Cenu pojistného stanoví pojišťovna podle celkové pojištěné plochy, hektarového výnosu pojištěných plodin, výše pojistné částky, výše smluvené spoluúčasti.

Výpočet pojistného

Výpočet pojistného pro pojištění plodin vychází z těchto přístupů [16, s. 150]:

- jde zpravidla o krátkodobou formu pojištění,
- pojistná suma se zakládá na dohodě mezi pojišťovnou a pojištěným,
- pojištění většiny rizik souvisí s tzv. základním pojištěním (pojištění krupobitní),
- pojištěná musí být vždy celá výměra plodiny,
- pojistné období pro každé riziko a každou plodinu je kalendářně přesně ohraničené,
- sazba pojistného se stanovuje ve dvou variantách:
- základní sazba – při prvním pojištění,

- sazba na základě škodového průběhu za poslední dva roky pojištění (zpravidla čím vyšší škodovost, tím vyšší sazba).

Obecný postup výpočtu [16, s. 151]

- ✓ Pro výpočet pojistného potřebujeme znát tyto ukazatele:

U ... dohodnutá úroda (t)/ha,

P ... plánovaná plocha (ha),

C ... dohodnutá cena (Kč),

SP ... sazba pojistného (%).

- ✓ Nejdříve musíme vypočítat celkový předpokládaný výnos (V).

$$V = U * P$$

- ✓ Pojistnou sumu (PS) vypočítáme jako součin výnosu a dohodnuté ceny.

$$PS = V * C$$

- ✓ Pokud pojistnou sumu vynásobíme sazbou⁹ pojistného a vydělíme stem, dostaneme výšku předepsaného pojistného (PP).

$$PP = (PS * SP) / 100$$

Příklad:

Zemědělský podnik se pojistil proti riziku krupobití pro obilnici na výměře 150 hektarů při dohodnuté úrodě 6 tun a dohodnuté ceně 5 000,- Kč / 1 tunu. Pojistná sazba je 2,4%. Jaká je výše pojistného?

U = 6 tun,

P = 150 ha,

⁹ sazbu pojistného si stanoví každá pojišťovna dle vlastních výpočtů

$$C = 5000 \text{ Kč,}$$

$$SP = 2,4 \text{ \%}.$$

- Nejdříve vypočítáme $V = U * P = 6 * 150 = 900 \text{ tun}.$

- Pokračujeme výpočtem pojistné sumy:

$$PS = V * C = 900 * 5000 = 4\,500\,000 \text{ Kč.}$$

- Třetím krokem je už samotný výpočet předepsaného pojistného:

$$PP = (PS * SP) / 100 = (4\,500\,000 * 2,4) / 100 = \underline{\underline{108\,000,- \text{ Kč}}}.$$

U pojištění plodin je třeba myslet i na termíny, do kterých je třeba sjednat jednotlivé rozsahy krytí, například krytí škod z vyzimování, jarního či zimního mrazu. Ale třeba i u základního rozsahu u krupobitního pojištění je nutné navrhnout a uzavřít smlouvy v daných termínech, popřípadě umožnit pojistiteli prohlídku stavu porostů navrhovaných do pojištění. Většina pojistných smluv pro krytí plodinových škod má datum výročí 1. ledna příslušného roku a pojistným obdobím je kalendářní rok. Vzhledem ke skutečnosti, že v jarním období každého roku zemědělství podnikatelé s ohledem na právě ukončenou zimu specifikují svůj osevní postup pro rok následující, je možné do 31. května (u všech pojistitelů shodně) provést aktualizaci pojištěných plodin v souladu se skutečným osemem.

3.3.2 Pojištění hospodářských zvířat

Toto pojištění představuje další specifikum při řešení rizikovosti zemědělské výroby, které se vztahuje na soubory hospodářských zvířat. Za hospodářská zvířata se považují:

- skot,
- prasata,
- kozy,
- ovce,
- hrabavá a vodní drůbež,
- lichokopytníci,
- králíci,
- včely,

- ryby.

Rizika, obsažená v pojištění se vztahují na případy škod v důsledku uhynutí, utracení nebo nutné porážky hospodářských zvířat z důvodu:

- nebezpečných nákaz (slintavka a kulhavka, BSE, mor prasat, cholera drůbeže),
- jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu,
- živelních škod (např. požár, povodeň nebo záplava),
- přehřátí organismu zvířete,
- otravy exogenními jedovatými látkami,
- přerušení dodávky elektrického proudu,
- zasažení zvířete elektrickým proudem.

Vedle toho pojištění hromadných škod existuje i jednotlivé pojišťování hospodářských zvířat, obvykle chovaných k speciálním účelům, kde se zvířata oceňují individuálními pojistnými částkami na bázi pojištění na plnou hodnotu.¹⁰

Vedle pojistně-technické konstrukce pojištění se využívají franšízy¹¹ a bonifikace (slevy na pojistném) za lepší než stanovený škodní průběh.

K nepojistitelným rizikům v chovu hospodářských zvířat se řadí např. vandalismus, cenová rizika v živočišné produkci, škody způsobené chovatelem (vědomým porušením předpisů).

Na výši pojistného má vliv druh pojistné ochrany, počet zvířat a druh zvířete.

¹⁰ U pojištění na plnou hodnotu je pojistné plnění závislé na udané pojistné hodnotě (hodnotě pojištěného majetku). Je-li sjednaná pojistná částka stejná jako pojistná hodnota, nebo je-li sjednaná pojistná částka vyšší, poskytne pojišťovna pojistné plnění ve výši škody s tím, že pojistná částka je horní hranicí plnění, tedy odškodné se rovná škodě utrpěné v souvislosti s nahodilou událostí. Je-li však pojistná částka nižší než pojistná hodnota, pak jde o tzv. podpojištění a odškodné je kráceno zlomkem pojistná částka lomeno pojistná hodnota.

¹¹ **Franšíza** je částka sjednaná v pojistné smlouvě, kterou se pojištěný podílí nebo nepodílí na pojistném plnění. Rozlišuje se:

- **Integrální franšíza**, je v pojistné smlouvě sjednaná částka, do jejíž výše se pojištěný podílí na škodě, v případě, kdy výše škody přesáhla sjednanou výši franšízy, pojišťovna poskytne celé odškodné.
- **Excedentní franšíza** („odčetná spoluúčast“). V tomto případě je vyčleněna (pevně stanovenou částkou, popř. procentuelním podílem ze vzniklé škody) ta část náhrady škody, kterou pojistitel nehradí a oprávněná osoba ji nese ze svého.

Výpočet pojistného

Východiskové předpoklady pro výpočet pojistného [16, s. 152]:

- pojistit se může jednotlivé zvířata i celý soubor zvířat,
- pojištění může mít nejen krátkodobý, ale i dlouhodobý charakter,
- mezi pojišťovnou a pojištěným subjektem se uzavírá dohoda o maximální hmotnosti zvířete a cena za jeden kilogram jeho hmotnosti.

Obecný postup výpočtu [16, s. 152-153]

- ✓ Pro výpočet pojistného tohoto typu pojištění slouží tyto ukazatelé:

K ... počet kusů zvířat,

C ... maximální cena,

H ... maximální hmotnost.

SP ... sazba pojistného

- ✓ Prvním krokem je výpočet celkové hmotnosti (HS).

$$\mathbf{HS = K * H}$$

- ✓ Pojistnou sumu vypočítáme jako součin celkové hmotnosti a maximální dohodnuté ceny.

$$\mathbf{PS = HS * C}$$

- ✓ Když pojistnou sumu vynásobíme sazbou pojistného (SP) a dělíme stem, dostaneme výšku pojistného v Kč (PP).

$$\mathbf{PP = (PS * SP) / 100}$$

Příklad:

Zemědělský podnik si pojistil chov výkrmového dobytka pro případ nákazy u pojišťovny ABC. Chov zahrnuje 80 kusů s průměrnou hmotností 450 kg. Maximální cena byla dohodnutá na 65 Kč a sazba pojistného představuje 1,8 %. Jaká je výše pojistného, kterou stanovila pojišťovna ABC?

K = 80 ks,

$H = 450 \text{ kg,}$

$C = 65 \text{ Kč,}$

$PS = 1,8 \text{ \%.}$

- První krokem je výpočet celkové hmotnosti (HS) dobytka:

$HS = K * H = 80 * 450 = 36\,000 \text{ kg.}$

- Dále musíme vypočítat pojistnou sumu:

$PS = HS * C = 36\,000 * 65 = 2\,340\,000 \text{ Kč.}$

- Výška pojistného potom bude:

$PP = (PS * SP) / 100 = (2\,340\,000 * 1,8) / 100 = \underline{42\,120 \text{,- Kč}}$

Při stanovení pojistných částek u zvířat lze u jednotlivých pojistitelů pozorovat odlišný postup. Například Česká pojišťovna stanovuje jako pojistnou částku cenu zvířete dané kategorie v jeho dospělosti, zatímco Generali Pojišťovna pojišťuje zvířata jednotlivých kategorií na průměrnou cenu. Obecně platí, že pojistná částka stanovená na návrh pojistníka má odpovídat reálné hodnotě pojištěných zvířat. Pojistitelé navíc používají tabulky, kde jsou uvedena rozmezí pojistných částek za kus u příslušných druhů a kategorií zvířat. Pokud však má klient zájem o stanovení pojistné částky mimo tato rozmezí, je rozumné s pojistiteli dále jednat, většinou dochází k dohodě. Důležité je, že podle nastavených podmínek ve smlouvě, to znamená podle stanovených pojistných částek a rozsahu krytí, se postupuje i při případných likvidacích pojistných událostí na zvířatech. Částka vypočteného pojistného plnění v případě škody se tak může vzhledem k odlišnému stanovení pojistných částek značně lišit.

Sjednaný rozsah pojištění zvířat je během doby platnosti pojistné smlouvy možné měnit, pokud jde o počty zvířat či zařazení dalších kategorií daného druhu, zvýšení nebo snížení pojistných částek nebo rozšíření o další druh zvířat.

Jako u jiných druhů majetkového pojištění, tak i u pojištění zvířat je třeba u každé navrhované pojistné smlouvy stanovit maximální možnou škodu. Ta je dána nejvyšší možnou koncentrací zvířat téhož druhu na jednom místě. Jednotlivé druhy pojištěných zvířat se přitom posuzují odděleně.

3.4 *Současný stav v pojištění zemědělských rizik v ČR*

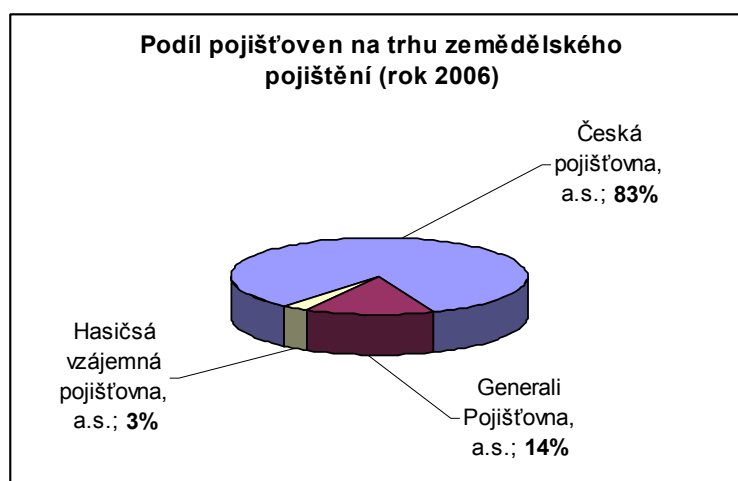
V České republice je dobře fungující pojistný systém daný dlouholetou tradicí. Po roce 1990 sice v zemědělství došlo k výraznému snížení propojištěnosti, což ale způsobilo především velké snížení rozměru zemědělství a vysoká ztrátovost zemědělské prvovýroby. Situace se ale postupně stabilizuje, v ČR zabezpečují zemědělské pojištění celkem čtyři pojišťovny. Pojistný trh je dostatečně diverzifikován a jednotlivé pojišťovny poskytují zemědělcům pestrou nabídku svých produktů, včetně různých výhod a bonusů.

3.4.1 Podíl pojišťoven a jejich předepsané pojistné

V roce 2006 se zvýšila konkurence na trhu zemědělského pojištění. Ke třem pojišťovnám, které se orientovaly na produkty pro zemědělce, přistoupila ke konci roku čtvrtá – *Agra pojišťovna*¹² jako organizační složka rakouské Österreichische Hagelversicherung.

Mezi pojistiteli si dominantní postavení s 83 % pojistného trhu drží *Česká pojišťovna a.s.*, i když zaznamenala ve srovnání s rokem 2005 pokles zhruba o tři procenta. Během sledovaného roku zvedla svůj podíl na trhu zemědělského pojištění *Generali Pojišťovna, a.s.* na 14 %, tedy zaznamenala tříprocentní navýšení. *Hasičská vzájemná pojišťovna a.s.* drží zhruba tříprocentní podíl na trhu.

Obrázek 7: Podíl pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2006

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

¹² Nelze ji zahrnout do podílu na pojistném trhu v roce 2006.

Níže uvedená tabulka č. 6 zachycuje předepsané pojistné všech třech pojišťoven, které v letech 2004 – 2006 nabízely na českém pojistném trhu zemědělské pojištění.

Tabulka 6: Předepsané pojistné pojišťoven nabízející zemědělské pojištění v letech 2004 - 2006 (v mil. Kč)

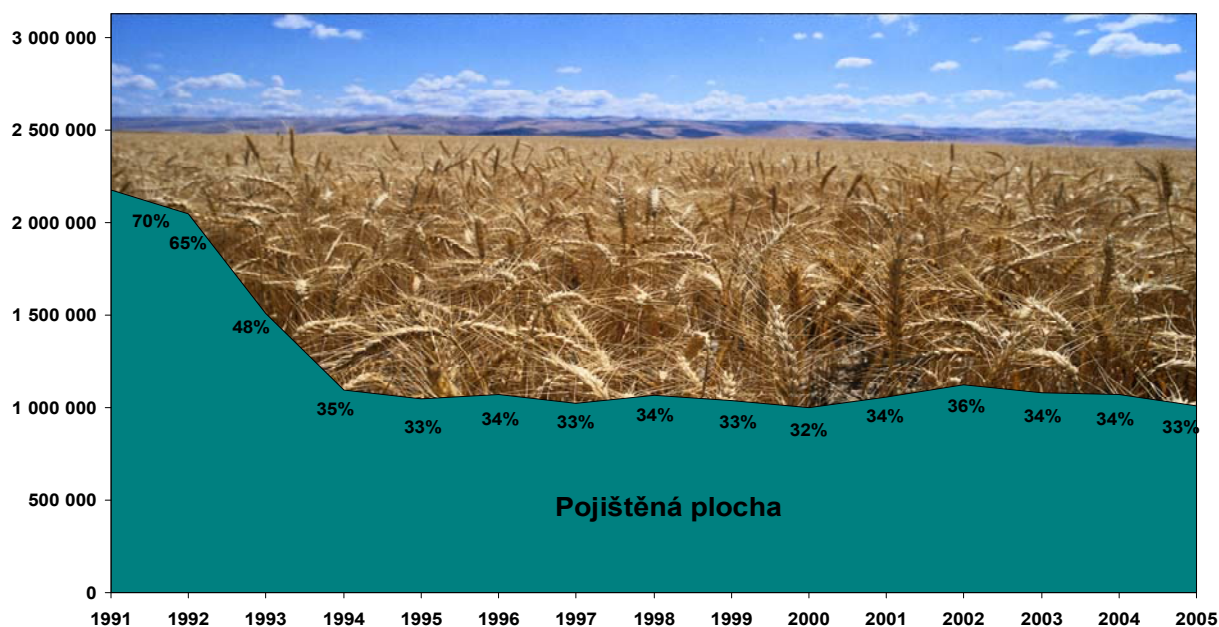
	Česká pojišťovna			Generali Pojišťovna			Hasičská vzáj. poj.		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Zvířata	297,04	286,04	283,55	32,62	34,45	38,33	5,48	9,38	10,54
Plodiny	444,62	505,83	469,29	68,36	69,09	83,87	17,52	35,31	21,77
CELKEM	741,66	791,87	752,84	100,98	103,54	122,30	23,00	44,68	32,31

Zdroj: výroční zprávy pojišťoven, Česká asociace pojišťoven

3.4.2 Propojištěnost

Propojištěnost vyjadřuje podíl plochy pojištěných plodin na celkové výměře a podíl pojištěných hospodářských zvířat na jejich celkovém počtu. V České republice dosáhla v roce 2006 u plodin zhruba 35 procent [15, s. 9]. Ve srovnání s předchozím rokem se tedy zvýšila o dvě procenta. Předchozí vývoj propojištěnosti plodin můžeme sledovat na obrázku níže.

Obrázek 8: Vývoj podílu ploch pojištěných plodin na celkové výměře orné půdy (ha/%)

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

Propojištěnost zvířat se v průměru pohybuje na vyšší úrovni a podle odhadů pojišťoven převyšuje 80% stavů hospodářských zvířat [15, s. 9]. Stále je však propojištěnost, zejména plodin, nižší než ve většině států Evropské unie.

Zemědělské pojištění celkem zaznamenalo v roce 2006 mírné oživení. Projevilo se to v přijatém pojistném, které vzrostlo o tři procenta ve srovnání s předchozím rokem. Pozitivně se do něj promítl vliv pojištění plodin s nárůstem o pět procent. Klesající tendenci oproti předešlým rokům překonalo pojištění hospodářských zvířat.

3.4.3 Produkty zemědělského pojištění na českém pojistném trhu

Zemědělci si mohou vybrat pro pojištění zemědělských plodin a hospodářských zvířat pojistitele podle konkrétních pojistných podmínek jednotlivých institucí. Přestože se jejich produkty zdají na první pohled podobné, rozdíly v nich lze nalézt. Při výběru pojišťovaného rizika je dobré zvážit i průběh počasí v uplynulých letech a místo podnikání. Dosavadní nabídku tří pojišťoven rozšiřuje pojistitel s rakouským know-how, který u nás působí jen v pojištění plodin.

ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a. s.

Česká pojišťovna působí na trhu zemědělského pojištění nejdéle a má největší podíl na trhu. Výhodou České pojišťovny je její hustá síť poboček, které jsou do jisté míry výsledkem nástupnictví České pojišťovny a.s. po České státní pojišťovně.

Česká pojišťovna nabízí *pojištění plodin, pojištění hospodářských zvířat*¹³ a navíc také *pojištění lesů*.

Pojištění lesů kryje riziko:

- poškození nebo zničení lesního porostu požárem,
- poškození nebo zničení lesní školky požárem nebo krupobitím (pojistnou ochranu je možné rozšířit o škody způsobené vichřicí, záplavou, povodní nebo sesuvem půdy)

Pro zabezpečení plnohodnotné náhrady v případě požáru je nezbytné sjednat pro jednotlivé pojištěné lesní porosty odpovídající pojistnou ochranu. Někdy může být cílem

¹³ Na plodiny a hospodářská zvířata nabízí tato pojišťovna komplexní rozsah pojištění (dle kapitoly 3.3.1 a 3.3.2).

pouze pokrytí nákladů, které by bylo nutné vynaložit na znovuzalesnění po lesním požáru. V takovém případě, který však lze doporučit pouze u mladých kultur, je možné zvolit pojistnou částku odpovídající těmto nákladům.

Výše pojistného závisí kromě dohodnutých pojistných částek a rozlohy pojištěného lesa i na míře rizika požáru s ohledem na dřevinnou skladbu, charakter lesa apod., neboť riziko požáru není všude stejné. Základem pro výpočet pojistného i výši případné náhrady je sjednaná pojistná částka pro postižený pojištěný lesní porost.

Česká pojišťovna pro své klienty nabízí produkt *Náš venkov*, což je balíček pojištění který zajišťuje komplexní ochranu zemědělského podnikání. Zemědělec si zvolí úroveň pojistné ochrany, která nejlépe vyhovuje svým potřebám. V rámci balíčku lze sjednat následující druhy pojištění, jejichž vhodnou kombinací lze přiměřeně vůči rizikům podnikání v zemědělství svou firmu chránit:

- pojištění plodin,
- pojištění hospodářských zvířat,
- pojištění lesů,
- pojištění majetku (nemovitosti, stroje, věci movité),
- pojištění odpovědnosti,
- pojištění motorových vozidel.

Klient má možnost individuálně kombinovat vybraná pojistná rizika, navíc při sjednání více druhů pojištění v rámci balíčku dostane slevu na pojistném.

GENERALI POJIŠŤOVNA, a. s.

V dubnu roku 2007 tomu bylo právě 10 let od uzavření první zemědělské smlouvy. V současné době tato pojišťovna nabízí ze svého portfolia v oblasti zemědělského pojištění následující produkty:

- pojištění plodin,
- pojištění hospodářských zvířat,
- pojištění koní,
- pojištění lesů,
- pojištění zemědělské techniky,

- pojištění zemědělských staveb,
- pojištění zemědělských zásob a movitých věcí.

Největší zájem je stále o **pojištění plodin a hospodářských zvířat**¹⁴, na pomyslném dalším stupínku je **pojištění lesních porostů**.

Do **pojištění koní** u této pojišťovny lze přijmout koně od 6 měsíců do 14 let věku. Základní pojištění koní se vztahuje na nebezpečí uhynutí, utracení nebo nutné porážky v důsledku příčin viz kapitola 3.2.2. a na pojistné nebezpečí odcizení pojištěného koně. Doplňkové pojištění koní se vztahuje případy uhynutí, utracení nebo nutné porážky zvířete k nimž došlo v důsledku: úrazu koně při tréninku, závodu nebo při práci; poranění v případě havárie vozidla, na němž byl kůň přepravován.

Předmětem **pojištění zemědělské a lesnické techniky** je zemědělský nebo lesnický stroj a zařízení a jejich obvyklá výbava. Pojistit lze stroje a zařízení do 15 let stáří.

U **pojištění staveb** se pojištění vztahuje pouze na pojištěnou stavbu nikoliv na příslušenství stavby. Pojištění se nevztahuje na škody způsobené na stavbách, které nesplňují ustanovení stavebního zákona, jakož i na zchátralé, opuštěné a nevyužívané stavby. Podle pojistných podmínek lze pojistit pouze stavby nacházející se na území České republiky.

HASIČSKÁ VZÁJEMNÁ POJIŠŤOVNA, a. s. (HVP)

Tato pojišťovna nabízí zemědělské pojištění od roku 1998.

HVP nabízí **pojištění plodin** proti poškození nebo zničení krupobitím a požárem, podle vybraných skupin zemědělských plodin s různým stupněm spoluúčasti. Ve zvláštních případech (podle požadavku klienta) lze specifické plodiny pojistit i na jiná rizika jako je např. jarní mráz, vyzimování, povodeň, záplava, vichřice atd.

Pojištění pro případ nález dle jednotlivých druhů zvířat a to skot, prasata, ovce a kozy, drůbež. Vztahuje na uhynutí, utracení, nutnou porážku nebo porážení pojištěného zvířete.

¹⁴ Stejně jako Česká pojišťovna, a.s. pro plodiny a hospodářská zvířata nabízí tato pojišťovna komplexní rozsah pojištění (dle kapitoly 3.3.1 a 3.3.2).

K pojištění lze sjednat kompletní živelní pojištění i pojištění jiných rizik např. zabití elektrickým proudem, úhyn zvířat v důsledku přerušení dodávky elektrického proudu které pojištěný nezavinil, přehřátím organismu vlivem vysokých venkovních teplot apod.

Do **pojištění hospodářských zvířat** patří i pojištění koní s možností připojištění plodu březí klisny. Toto pojištění se vztahuje i na získané neinfekční nemoci, úraz apod. Podobně jako u hospodářských zvířat lze sjednat pojištění s různými stupni spoluúčasti.

Mezi další produkty zemědělského pojištění HVB nabízí svým klientům **pojištění lesů** pro případ požáru, případně dalších živelních rizik - vichřice, tíha sněhu, krupobití, povodeň a záplava atd.

AGRA POJIŠŤOVNA

Agra pojišťovna je jedinou pojišťovnou působící v ČR, která nabízí pouze zemědělské pojištění. Jak již bylo výše zmíněno, tato pojišťovna přistoupila na český pojistný trh na konci roku 2006. Nabízí produkty (AGRAR Basic, AGRAR Paušál, AGRAR Univerzál) pro **pojištění plodin** na orné půdě, pojištění ovoce, vinné révy nebo chmele.

Mezi pojistitelná rizika patří hlavně krupobití, dále však nabízí pojištění proti riziku:

- mrazu,
- zaplavení zeminy,
- poškození větrem,
- požerky slimáků,
- porůstání.

V budoucnu by si chtěla tato pojišťovna rozšířit nabízené portfolio pojistných produktů o pojištění hospodářských zvířat.

3.5 Státní podpora zemědělského pojištění

Vzhledem k nepředvídatelným a rostoucím zejména klimatickým rizikům je zemědělské pojištění drahé (rizika jsou velká), řada podnikatelů na něj nemá dostatek zdrojů a nepojišťují se. V případě, že nastane klimatický problém, je zemědělec ekonomicky „v koncích“.

Pro podporu řízení rizik v zemědělství byla vytvořena státní podpora. Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat.

Podpora pojištění plní preventivní funkci a současně motivuje zemědělce k uzavírání pojištění proti nepředvídatelným událostem. Tím dochází k eliminaci rizika požadavku nahrazovat vzniklé škody ze státního rozpočtu. Nezanedbatelnou roli hraje podpora pojištění i v rozšiřování propojištěnosti, což v konečném důsledku umožňuje snižovat sazby pojištění. Zemědělské pojištění se tak stává dostupnější většinu počtu zemědělců. Rovněž prostřednictvím podpor pojištění lze realizovat státní zemědělskou politiku.

Zásady pro stanovení podmínek poskytování finanční podpory pojištění zemědělců jsou ovlivněny nejen vývojem trhu v ČR, ale i ostatních členských zemích EU. Podmínkou získání podpory pojištění je povinnost žadatele předložit řádně vyplněnou žádost¹⁵ a doložit potvrzení pojišťovny o výši předepsaného zaplaceného pojistného¹⁶.

Program Podpora pojištění patřil v letech 2000 - 2003 mezi národní programy (state aid) a byl realizován na základě schválení Parlamentem ČR ministerstvem zemědělství ČR. Od roku 2004 je zajišťován PGRLF (Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond) jako výpomoc při řešení aktuální potřeby resortu zemědělství v době, kdy již tuto podporu nemohlo realizovat ministerstvo zemědělství.

¹⁵ viz. příloha č.1

¹⁶ viz. příloha č.2

3.5.1 Podpora pojištění v roce 2004 a 2005

Jak bylo výše uvedeno, od roku 2004 podporu zemědělského pojištění poskytuje PGRLF, a.s. Program byl v letech 2004 – 2005 určen malým, středním i velkým zemědělským subjektům.

Podpora byla rozdělena na **dva podprogramy**:

- 1) Podpora pěstitelů na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin,
- 2) Podpora chovatelů na úhradu nákladů spojených s pojištěním hospodářských zvířat.

Podpora pěstitelů na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin

Podpora byla poskytnuta pěstitelům, kteří sjednali smluvní pojištění plodin pro případ:

- krupobití,
- požáru,
- vichřice,
- povodně nebo záplavy,
- sesuvu půdy,
- vyzimování,
- jarního mrazu nebo mrazu.

Výše podpory byla stanovena pro oba dva roky (2004, 2005) ve **výši 30%** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění plodin.

Podpora chovatelů na úhradu nákladů spojených s pojištěním hospodářských zvířat.

Podpora byla poskytnuta chovatelům hospodářských zvířat, kteří sjednali smluvní pojištění hospodářských zvířat pro případ nálezů a dalších hromadných škod pro případ:

- živelních škod,
- nebezpečných nálezů nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu,

- přerušení dodávky elektrického proudu,
- zasažení zvířete elektrickým proudem,
- otravy exogenními jedovatými látkami,
- přehřátí organismu zvířete.

Výše podpory byla stanovena ve **výši 15%** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ nákazy a dalších hromadných škod v roce 2004 (resp. 2005).

V tabulkách č. 6 a 7 můžeme vidět počet žádostí, které PGRLF obdržel a které schválil, vyplacené výše podpory v letech 2004 a 2005.

Tabulka 7: Podpora pojištění zemědělských rizik v letech 2004 a 2005

Podprogramové kategorie	rok 2004			rok 2005		
	sazba podpory (%)	počet žádostí	výše podpory (v Kč)	sazba podpory (%)	počet žádostí	výše podpory (v Kč)
Plodiny	30	2 383	152 mil.	30	2 514	144 mil.
Hospodářská zvířata	15	2 229	35 mil.	15	2 177	34 mil.
CELKEM		4 655	187 mil.		4 764	178 mil.

Zdroj: SEIFERTOVÁ, E. Specifický produkt se bude rozvíjet. *Zemědělec*[15, s. 8]

3.5.2 Podpora pojištění v roce 2006 a 2007

V těchto rocích oproti předchozím dvěma rokům byly zvýšeny sazby pro podporu pojištění zemědělců. Nově v roce 2007 byla podpora poskytnuta pouze drobným, malým a středním podnikům¹⁷ resp. prvovýrobcům. Velké podniky a podniky působící v oblasti zpracování produktů a jejich uvádění na trh by měly být schopny samy pokrýt náklady na pojištění.

¹⁷ Drobným, malým a středním podnikatelem se rozumí podnikatel, který zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a jeho aktiva, uvedená v rozvaze, nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR a nebo obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahuje korunový ekvivalent 50 mil. EUR.

Podpora pojištění byla v těchto letech opět rozdělena na dva podprogramy jako předešlé roky, kde výčet pojištění, na které se vztahovala podpora se neměnil – s výjimkou *Podpory pěstíteli na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin*. Plodiny se pro účely finanční podpory od roku 2006 dělí na speciální plodiny a ostatní plodiny.

Speciálními plodinami se rozumí:

- trvalé kultury vč. školek, tj.
 - réva vinná,
 - chmel,
- ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandloně, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny),
- jahody,
- konzumní zelenina (celer, mrkev, petržel, pastinák, křen, ředkvička, ředkev, kedlubny, kapusta, květák, zelí, cibule, česnek, pažitka, pór, cukety, okurky, paprika, rajčata, salát, špenát, kopr, brokolice),
- okrasné rostliny vč. školek,
- přadné rostliny (len a konopí).

Stanovená **výše podpory** v letech 2006 a 2007:

- **50 %** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění *speciálních plodin*,
- **35 %** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění *ostatních plodin*,
- **20 %** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění *hospodářských zvířat* pro případ nákazy a dalších hromadných onemocnění.

V tabulce níže můžeme opět zhodnotit výši poskytovaných dotací zemědělcům v letech 2006 a 2007.

Tabulka 8: Podpora zemědělského pojištění v letech 2006 a 2007

Podprogramové kategorie	rok 2006			rok 2007 ¹⁸		
	sazba podpory (%)	počet žádostí	výše podpory (v Kč)	sazba podpory (%)	počet žádostí	výše podpory (v Kč)
Ostatní plodiny	35	2 344	142 mil.	35	2 635	161 mil.
Speciální plodiny	50	386	59 mil.	50	399	71 mil.
Hospodářská zvířata	20	2 344	48 mil.	20	2 195	41 mil.
CELKEM		5 253	249 mil.		5 229	273 mil.

Zdroj: SEIFERTOVIÁ, E. Specifický produkt se bude rozvíjet. *Zemědělec*[15, s. 8]

3.5.3 Přípravovaná koncepce podpory zemědělského pojištění

Vzhledem k tomu, že zemědělská rizika obvykle zasahují velký počet zemědělských podniků (systémové riziko)¹⁹, musejí si pojišťovny pořizovat poměrně drahé zajištění. To je jedním z důvodů, proč soukromé trhy se zemědělským pojištěním nejsou dobře rozvinuty. Proto by politické opatření, zlepšující přístup k zajištění, mohlo rovněž přispět k rozvoji soukromého zemědělského pojištění. Mohla by být také prověřena možnost podpory státních systémů zajištění jakožto alternativy k příspěvku na pojistné. Na vnitrostátní úrovni by mohly vlády vedle ujednání o soupojištění mezi soukromými pojišťovnami:

1. nabízet úplné zajištění za snížené ceny,
2. nabízet část potřebného zajištění bezplatně, čímž by se snížila celková potřeba zajištění ze strany pojišťovny,
3. působit jako partneři u zajištění prostřednictvím dohod o časovém nadměrku škod.

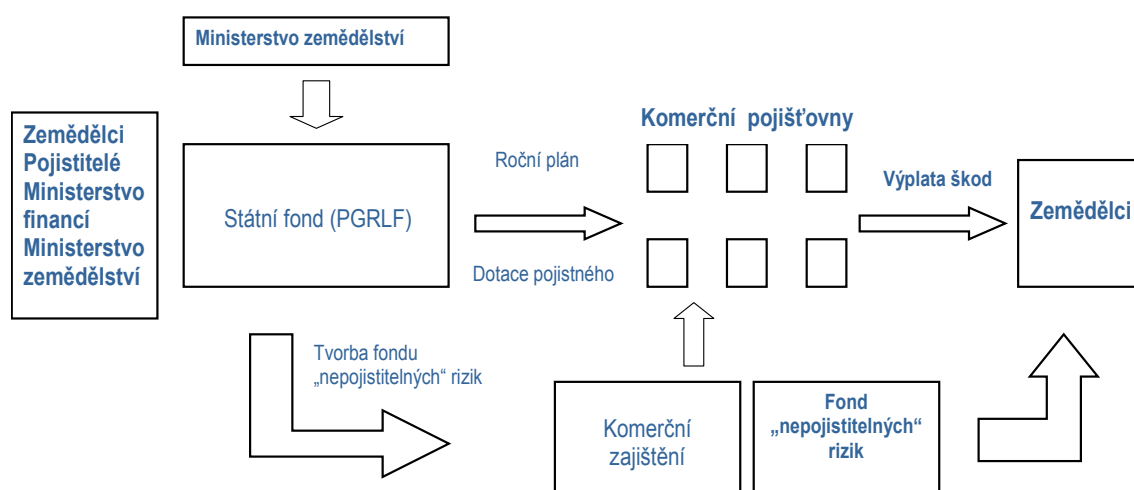
Myšlenka státní zajišťovny je sice systémová, jenže reálně je její vznik spojen s klíčovou komplikací. Zajišťovny obecně totiž fungují jako "pojišťovny pojišťoven", což v praxi znamená mít na zajištění rizik velký kapitál v řádech několika miliard. Takové zdroje k volnému vyčlenění v ČR momentálně nejsou.

¹⁸ Jedná se o odhady pro rok 2007.

¹⁹ Příkladem systémového rizika je riziko cenových výkyvů.

Zavedení systémového řešení rizikovosti zemědělství a podpory zemědělského pojištění se předpokládá od roku 2008. Navrhovaný model spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti zemědělského pojištění má tvořit jednoduchý, efektivní, transparentní systém, který bude přístupný všem zemědělcům, a který je v souladu s legislativou EU. Je potřeba jasně definovat hranice pojistitelných a nepojistitelných rizik [16, s. 16]. **Pojistitelná rizika** nevyžadují státní administraci - jsou plně v kompetenci komerčních subjektů. Role státu je v nastavení úrovně státní podpory pojištění, monitorování škodních průběhů jednotlivých oblastí a druhů produktů. **S nepojistitelnými riziky** se může vypořádat pouze stát (např. pomocí Fondu nepojistitelných rizik, Fond podpor).

Obrázek 9: Předpokládaný model fungování zemědělského pojištění

Zdroj: Pojištění plodin a zvířat v ČR – seminář Agrární komory ČR

Další formou možné národní podpory v oblasti pojištění je vytvoření finančního **Fondu podpor**. Tato forma podpory je podle zahraničních expertů oproti pouhému vyplácení podpor vhodným nástrojem řešení krizí. Podstata principu spočívá v průběžném, plánovaném a každoročním naplňování uvedeného Fondu ve výši cca 800 mil. Kč tak, aby se zde naakumulovala potřebná částka v úrovni tříleté úhrady možných škod ve výši cca 2,4 mld. Kč. Kumulace prostředků se jeví jako nezbytná vzhledem k neustále se prohlubujícím negativním klimatickým podmínkám a k frekvenci, počtu, výši a rozsahu vzniklých škod a odstraňuje tak mimořádné jednorázové dopady do státního rozpočtu.

V podmínkách PGRLF, a.s. by Fond podpor mohl mít podobu *kapitálového fondu* (vzniklý kapitálovými vklady akcionáře, které nezvyšují základní kapitál a které budou provedeny se souhlasem vlády) nebo *fondu ze zisku* (naplněný z výsledku hospodaření po zdanění).

3.6 Pojištění zemědělských rizik v EU a ve světě

Zemědělské pojištění je v posledních letech stále častěji předmětem mnoha diskusí. Zejména je věnována pozornost pojištění příjmů zemědělců a pojištění výpadku zemědělské produkce. Značnou variabilitu příjmů v zemědělství se již mnoho let snaží řešit Společná zemědělská politika EU.

3.6.1 Situace v EU

Obecně platí, že stávající pojistné systémy jsou přizpůsobeny podmínkám konkrétní země. Zjednodušeně lze přitom konstatovat, že jihoevropské státy v důsledku projevů počasí trpí daleko více výpadky sklizně než státy severní a střední Evropy s převážně vlhčím a mírnějším klimatem. To se odráží i v aktuálním postoji členských zemí EU k zemědělskému pojištění. Prakticky všechny členské země jsou pro posílení úlohy zemědělského pojištění. Skupina zemí s převažujícím *teplým a sušším klimatem* (zejména Itálie, Francie, Řecko, Španělsko, Portugalsko) se zasazuje o významnou podporu zemědělského pojištění s tím, že plánovanou změnou společné zemědělské politiky dojde ke snížení podnikatelského rizika v zemědělství. Navrhuje pro posílení a podporu zemědělského pojištění využít např. venkovské programy nebo lepší komunitární politiku.

V zemích s *chladnějším a vlhčím klimatem* převažuje názor, že zemědělské pojištění by mělo vhodně doplňovat společnou zemědělskou politiku a být její součástí tak, aby se celkový objem finančních prostředků nezvyšoval. Správná volba strategie by měla vytvořit systém opatření, který by umožnil eliminovat riziko zemědělské výroby za aktivní spoluúčasti zemědělských podnikatelů.

Konkrétní příklady ze zemí EU

➤ Španělsko

V této zemi je velmi extenzivní a silně dotovaný program pojištění. Projekt se týká všech druhů plodin, chovu skotu, ovcí a koz a specifických forem rybníkářství. V podpoře pojištění jsou zahrnuta klimatická rizika (krupobití, mráz, povodeň, sucho, vítr, oheň atd.) i rizika ohrožující hospodářská zvířata (uhynutí, utracení a nutné porážky, brakování, způsobené počasím nebo specifickými chorobami). Program pojištění je dotován ministerstvem zemědělství a v malé míře regionální správou. Náklady na pojištění jsou dotovány zhruba 45-50 procenty podle druhu komodity a podmínek smlouvy.

➤ Nizozemsko

Diskuze o systémových programech pomoci při katastrofách byly za účasti pojišťoven, zemědělských organizací a státu zahájeny v roce 1998. Podpora měla být směřována na pojištění ztrát z výnosů způsobených extrémním počasím jako jsou povodně a období sucha. Avšak teprve po přívalových (mimořádně silných) deštích v roce 2002 nabyly tyto diskuse na konkrétnosti. V současných návrzích, které se zaměřují pouze na přívalové deště, poskytuje stát zajištění, které je vyšší než určité hraniční hodnoty v případě katastrof.

➤ Německo

V Německu existuje pojištění přerušení provozu v živočišné produkci v důsledku rizik, jako jsou slintavka a kulhavka, klasický mor prasat a BSE. Po obou epidemiích, v roce 1997/98 (klasický mor prasat) a v roce 2001 (slintavka a kulhavka), začaly diskuze o pojištění, které by krylo přerušení provozu u zemědělců, kteří jsou zaměřeni na chov prasat. Praxe však ukázala malý zájem zemědělských podnikatelů. V roce 2002 nicméně vznikl kvůli ztrátám způsobeným Aujeszkyho chorobou prasat v sektoru vepřů takzvaný Vzájemný pojišťovací fond.

Tabulka 9: Propojištěnost a státní podpora ve vybraných státech EU

Stát	Propojištěnost zemědělského pojištění v EU			
	plodiny	poznámka	zvířata	poznámka
Slovensko	40 - 50%	státní dotace pojistného ve výši 50% od roku 2002	75 - 90%	státní dotace pojistného ve výši 50% od roku 2002
Španělsko	40%	dotace cca 50% , systém pojištění založen na spolupráci státního a soukromého sektoru	90%	dotace cca 50% , systém pojištění založen na spolupráci státního a soukromého sektoru
Rakousko	80%	dotace státu a spolkových zemí celkem 50% , kryta široká škála rizik vč. sucha	26%	komerční pojištění zvířat se rozvíjí od roku 2004
Německo	70%	většinou pouze krupobitní riziko, nejsou dotace	80%	pojištěno cca 50% všech podniků a přes 80% velkochovů
Švédsko	60%	krupobití a vyzimování	85%	komerční pojištění kryje škody nad rámec státní garance
Řecko	100%	jde o zákonné pojištění provozované státní organizací ELGA	100%	jde o zákonné pojištění provozované státní organizací ELGA
Francie	60%	většinou krupobitní riziko	25%	dle odhadů Groupama je potenciál trhu využit pouze cca z jedné čtvrtiny
ČR	35%	2006 -státní dotace pojistného ve výši 35% , speciální plodiny 50%	82%	2006 - státní dotace pojistného ve výši 20 % na nákazu a další hromadné škody

Zdroj: Pojištění plodin a zvířat v ČR – Seminář agrární komory ČR

Z tabulky výše můžeme vyčíst, že Česká republika opravdu „pokulhává“ v rámci propojištěnosti v zemědělském pojištění za vybranými státy EU.

3.6.2 Situace ve světě

Ve světě se stabilizace příjmů řeší například pojištěním hrubého příjmu nebo prostřednictvím fondů pro stabilizaci čistých příjmů, které mají charakter záchrané příjmové sítě. Výhodou pojištění hrubých příjmů (Gross Revenue Insurance) oproti pojištění výnosů je fakt, že produkce většiny farem je zaměřena na více druhů komodit a je nepravděpodobné, aby současně všechny komoditní trhy zaznamenaly současně propad cen.

V pojištění příjmů zemědělců velmi pokročily Spojené státy americké a Kanada. **V Kanadě** mohou farmáři využívat dotovaný spořicí program pro zemědělce NISA (Net Income Stabilization Account). Zemědělci ukládají peníze na individuální účty, přičemž jejich vklady jsou navýšené o datace od státu v poměru jedna k jedné (dolar za dolar). Výběr z účtu je možný, když příspěvek na úhradu kalkulovaný za všechny produkované komodity klesne pod průměrnou úroveň předchozích pěti let nebo pokud zdanitelný příjem domácnosti farmáře klesne pod určitou fixní úroveň. Jiným nástrojem pro stabilizaci příjmů zemědělců v Kanadě je anticyklická příjmová ochranná síť AIDA (Agricultural Income Disaster Assistance). Platba se realizuje v případě, kdy celkový příspěvek na úhradu klesne pod 70 % průměru jeho příjmů v posledních třech letech (pohyblivý průměr). Tento systém eliminuje efekt nepříznivého výběru tím, že neumožňuje zemědělcům, aby se vyhnuli snižováním svého průměrného příjmu za historické období, od kterého se odvíjí případné platby.

V USA mohou zemědělci využít pojištění tržeb z prodeje plodin CRC (Crop Revenue Coverage), pojištění příjmů (Revenue Assurance) a podporu příjmů (Income Protection). Všechny tyto formy pojistných programů se opírají o konkrétní podnikové výnosy a kotace na komoditní burze před začátkem pojistného období a době sklizně. Toto pojištění tak zabezpečuje farmářům ochranu jak proti nízkým cenám, tak proti rizikům spojeným s vysokými cenami. Součástí pojistného produktu je i ochrana spojená s výpadkem produkce jednotlivých komodit rostlinné výroby. Pokud dojde k výpadku produkce, odškodnění vychází z ceny komodity před setím nebo při sklizni a výpadek produkce se odškodní vyšší z těchto dvou cen. Pokud ceny vzrostly, mají výhodu farmáři, kteří uzavřeli smlouvu o dodávce již před sklizní. Při výpadku produkce pak musí zemědělec odběrateli tuto dodávku zajistit, např. nákupem dané komodity za zvýšenou cenu. Pojištění příjmů z pěstování plodin tak umožňuje uzavírat smlouvy o dodávkách před sklizní s potřebnou jistotou.

Současný systém pojištění provozovaný v USA je komplexní, ale drahý. Vysoký příspěvek státu na pojistné mění pojištění plodin v nástroj podpory důchodů, což svádí farmáře k riskování, aby participovali na výhodách plynoucích z odškodného.

ZÁVĚR

Zemědělská problematika patří v tržní ekonomice k důležitým a složitým politickým a ekonomickým otázkám. Rizika, která doprovázejí zemědělskou činnost, mohou dosáhnout až katastrofických rozměrů. Vzniklé škody postihnou potom nejenom samotné zemědělce, ale také stát, který je nucen tuto situaci následně řešit. Proto je potřeba hledat systémová řešení, jež by vedla k účinné ochraně zemědělců a v případě potřeby k efektivní alokaci veřejných finančních prostředků. Zemědělské pojištění je jedním z nich.

Každý zemědělský subjekt, ať právnická osoba hospodařící na výměře několika tisíc hektarů, nebo fyzická osoba s několika desítkami hektarů, by se měl zajímat především o dva typicky zemědělské druhy pojištění – pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat. Dále jsou však pojišťovnami nabízeny i jiné druhy pojistné ochrany zemědělců, jako např. pojištění zemědělských staveb, pojištění zemědělské techniky, pojištění lesa pro případ živelních nebezpečí, pojištění okrasných rostlin, pojištění jezdeckých a dostihových koní, pojištění domácích zvířat, atd. Bez pojistné ochrany může rozsáhlá živelní pohroma, hromadná nákaza či onemocnění dovést podnikatele až k úpadku.

Současný stav pojištění v zemědělství však koresponduje s obtížnou finanční situací v zemědělství obecně. Odhaduje se, že pojištěnost je v České republice u plodin 35 %, u zvířat 80 % a u lesů pod 5 %. Zkušenosti z vyspělých zemí ukazují, že pojištěnost, zvláště plodin, je u nás pouze poloviční oproti vyspělým zemím. V době zákonného pojištění bylo u nás pojištěno 100 % pěstovaných plodin. Sousední Rakousko má pojištěno 60 % plochy plodin, Německo kolem 70 %.

V České republice je dobře fungující pojistný systém daný dlouholetou tradicí. Po roce 1990 sice v zemědělství došlo k výraznému snížení pojištěnosti, což ale způsobilo především velké snížení rozměru zemědělství a vysoká ztrátovost zemědělské prvovýroby. Zemědělci na úhradu pojištění prostě neměli peníze. Situace se ale postupně stabilizuje, v ČR zabezpečují zemědělské pojištění celkem čtyři pojišťovny. Pojistný trh je dostatečně diverzifikovaný a jednotlivé pojišťovny poskytují zemědělcům pestrou nabídku svých produktů, včetně různých výhod a bonusů.

Prvenství v rámci České republiky si udržuje Česká pojišťovna a.s., která pokrývá více než 80 % zemědělského pojistného trhu. Výhodou České pojišťovny je její hustá síť poboček, které jsou do jisté míry výsledkem nástupnictví České pojišťovny a.s. po České státní

pojišťovně. U zemědělců je v podvědomí činnost České státní pojišťovny z doby před rokem 1990, kdy vyhlášky Ministerstva financí předepisovaly každému zemědělskému subjektu tzv. zákonné pojištění socialistických zemědělských organizací (komplexní pojištění úrody, živelní a hospodářských zvířat. Tato pojišťovna nabízí nejširší portfolio nabízených produktů zemědělského pojištění.

Dalšími pojišťovnami, které v současné době nabízí na českém pojistném trhu toto pojištění, jsou Generali pojišťovna a.s. a Hasičská vzájemná pojišťovna a. s. Od konce roku 2006 začala na území České republiky působit Agra pojišťovna, která je organizační složkou rakouské Österreichische Hagelversicherung a nabízí pouze pojištění plodin. Důvodem ústupu ostatních pojišťoven (Kooperativa, ČSOB, Chmelařská pojišťovna, Živnostenská pojišťovna) byl jak vysoký podíl škod, tak i omezený potenciál českého trhu zemědělského pojištění.

K rozvoji zemědělství patří bezesporu i zpřístupnění pojistné ochrany co nejširšímu okruhu zemědělců. Tím je značně zajištěna jejich podnikatelská aktivita proti nepředvídatelným škodám. Pro tento účel slouží podpora zemědělského pojištění. Státní podpora zemědělského pojištění se uplatňuje v České republice od roku 2000 dosud. V prvních třech letech byl program Podpora pojištění realizován Ministerstvem zemědělství ČR na základě schválení Parlamentem ČR. Od roku 2004 tuto činnost zajišťuje Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. Předmětem podpory je významná kompenzace úhrady pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění. Cílem poskytování této podpory je eliminace rizika a požadavků na náhradu škody ze státního rozpočtu v případě vzniku mimořádně nepříznivých klimatických nebo zooveterinárních událostí. Dotace na zemědělské pojištění v ČR byly uplatněny v letech 2000 – 2006 v celkovém objemu cca 900 mil. Kč.

Kromě státní podpory formou příspěvku na pojistné je druhou možností státní podpory zemědělského pojištění podpora zajištění. Vzhledem k systémovému charakteru rizik v zemědělství si musejí pojišťovny pořizovat poměrně drahé zajištění. To je jedním z důvodů, proč soukromé trhy se zemědělským pojištěním nejsou rozvinuty. Státní podpora v oblasti zajištění by tím pomohla významně přispět k rozvoji systému zemědělského pojištění. Systém státní podpory zajištění funguje efektivně například ve Španělsku.

Do budoucna by mělo v oblasti zemědělského pojištění dojít k určitým změnám. Počítá se s komplexním řešením této problematiky, kdy pojištění by mělo být pro zemědělce téměř samozřejmostí. Cílem je vytvoření nového systému eliminace rizik v zemědělském podnikání. Vznikl by Fond nepojistitelných rizik, do něhož by finančně přispíval stát a spravedlivě by z

něj odškodňoval pouze ta rizika zemědělské výroby, která nelze krýt pojištěním. Pojistitelná rizika by pak nevyžadovala státní administraci a byla by plně v kompetenci komerčních pojišťoven. Na případné odškodnění z Fondu nepojistitelných rizik by neměl nárok každý, ale obdržel by je pouze ten podnikatel, který je komerčně pojištěn.

SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ:

1. MERNA T.; FAISAL F.A. *Risk management: Řízení rizika ve firmě*. Brno: Computer Press, a. s., 2007. ISBN 978-80-251-1547-3
2. VAUGHAN, E. J.; VAUGHAN, T. *Fundamentals of Risk and Insurance*. USA: John Wiley & Sons, 2003. ISBN 0-471-21687-9
3. DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: EKOPRESS, 2005. ISBN 80-86119-92-02
4. MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-214-3257-8
5. CHEVALIER, A.; HIRSCH, A. *Rizika podnikání*. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85865-05-X
6. PULCHART, V. *Proces řízení rizik – praktické zásady úspěšné implementace* [online]. [cit. 22.1.2008]. Dostupný z WWW:
http://www.risk-management.cz/clanky/proces_rizeni_rizik.pdf
7. PULCHART, V. ERM, *Pojistný obzor*. rok 2007, ročník 84, číslo 7
8. Enterprise Risk Management. *Pojistný obzor*. rok 2006, ročník 83, číslo 8
9. Česká asociace pojistitelů [online]. [cit. 25.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://www.cap.cz/ZobrazFolder.aspx?folder=Lists/Menu%20Verejneho%20webu/Členové>
10. HRADEC, M.; ZÁRYBNICKÁ, J.; KŘIVOHLÁVEK, V. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s, 2007. ISBN 80-86754-48-0
11. TROJANOVÁ, E. 180 let českého pojišťovnictví. *Pojistný obzor*, rok 2007, ročník 84, číslo 10
12. MAJTÁNOVÁ, A. *Pojišťovnictví – Teória a prax = Pojišťovnictví – Teorie a praxe*. Praha: EKOPRESS, 2006. ISBN 80-86929-19-1
13. Česká asociace pojistitelů [online]. [cit. 25.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://verejny.cap.cz/ZobrazFolder.aspx?folder=Lists/Menu%20Verejneho%20webu/Pojistny%20trh>
14. HAVEL, P. *Pojištění zemědělců – stabilita nejdříve za dva roky* [online]. [cit. 29.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://www.profit.cz/stabilita-nejdrive-za-dva-roky/8876.html>

15. SEIFERTO VÁ, E. Specifický produkt se bude rozvíjet. *Zemědělec* rok 2008, ročník 16, číslo 14
16. MAJTÁNOVÁ, A. *Poistenie – Praktická*. Bratislava: EKONÓM, 1999. ISBN 80-225-1113-7
17. VEINER, Z. Informace ze semináře „Pojištění v zemědělství“, *Pojistný obzor*. Rok 2007, ročník 84, číslo 3

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

literatura:

- BIBZOVÁ, I. *Současná situace ve vývoji zemědělského pojištění v České republice*. Brno: Evropské finanční systémy, 2007. ISBN 978-80-210-4319-0
- BLAHA, Z. *Řízení rizika a finanční inženýrství*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-113
- CHEVALIER, A.; HIRSCH, A. *Rizika podnikání*. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85865-05-X
- ČEJKOVÁ, V.; MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. Brno: Ing. Zdeněk Novotný, 2003. ISBN 80-214-2404-4
- ČEJKOVÁ, V.; NEČAS, S.; ŘEZÁČ, F. *Pojistná ekonomika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3288-X
- DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3
- DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0306-9
- DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: EKOPRESS, 2005. ISBN 80-86119-92-02
- HRADEC, M.; ZÁRYBNICKÁ, J.; KŘIVOHLÁVEK, V. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. ISBN 80-86754-48-0
- HRADEC, M.; ZÁRYBNICKÁ, J. *Vybrané statě z pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2003. ISBN 80-86754-09-X
- KARFÍKOVÁ, M.; PŘIKRYL, V.; ČECHOVÁ, J. *Základy pojišťovacího práva*. Praha: ORAC, s.r.o., 2001. ISBN 80-86199-27-4
- MAJTÁNOVÁ, A. *Poistenie – Praktiká*. Bratislava: EKONÓM, 1999. ISBN 80-225-1113-7
- MAJTÁNOVÁ, A. *Poist'ovnictvo – Teória a prax = Pojišťovnictví – Teorie a praxe*. Praha: EKOPRESS, 2006. ISBN 80-86929-19-1
- MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-214-3257-8

- MERNÁ T.; FAISAL F.A. *Risk management: Řízení rizika ve firmě*. Brno: Computer Press, a. s., 2007. ISBN 978-80-251-1547-3
- PICKOVÁ, A.; POLÁČKOVÁ, J. *Pojištění – eliminace rizik zemědělského podnikání*. Praha: VÚZE, 2003. ISBN 80-86671-05-4
- SEKERKA, B. *Matematicko-statistické metody v pojišťovnictví*. Praha: Profess Consulting s.r.o., 2007. ISBN 80-7259-017-0
- VAUGHAN, E. J.; VAUGHAN, T. *Fundamentals of Risk and Insurance*. USA: John Wiley & Sons, 2003. ISBN 0-471-21687-9
- VOŽENÍLEK, V.; CHLAŇ, A. *Pojišťovnictví*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. ISBN 80-7194-564-1

články z časopisů:

- Enterprise Risk Management. *Pojistný obzor*. rok 2006, ročník 83, číslo 8
- PULCHART, V. ERM, *Pojistný obzor*. rok 2007, ročník 84, číslo 7
- SEIFERTOVÁ, E. Specifický produkt se bude rozvíjet. *Zemědělec*. rok 2008, ročník 16, číslo 14
- TROJANOVÁ, E. 180 let českého pojišťovnictví. *Pojistný obzor*, rok 2007, ročník 84, číslo 10

zákony:

- zák. č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě

internetové zdroje:

- Agra Pojišťovna. [online]. [cit. 20.3.2008]. Dostupný z WWW:
http://www.agrapojistovna.cz/site_cz/index.cfm?objectid=2C80C356-3005-4277-CFE2366C3751AFC2
- Česká asociace pojistitelů. [online]. [cit. 25.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://www.cap.cz/ZobrazFolder.aspx?folder=Lists/Menu%20Verejneho%20webu/Členové>

- Česká asociace pojistitelů. [online]. [cit. 25.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://verejny.cap.cz/ZobrazFolder.aspx?folder=Lists/Menu%20Verejneho%20webu/Pojistny%20trh>
- Česká pojišťovna. [online]. [cit. 20.3.2008]. Dostupný z WWW: <http://www.cpoj.cz/>
- HAVEL, P. *Pojištění zemědělců – stabilita nejdříve za dva roky*. [online]. [cit. 29.1.2008]. Dostupný z WWW:
<http://www.profit.cz/stabilita-nejdrive-za-dva-roky/8876.html>
- PULCHART, V. *Proces řízení rizik – praktické zásady úspěšné implementace*. [online]. [cit. 22.1.2008]. Dostupný z WWW:
http://www.risk-management.cz/clanky/proces_rizeni_rizik.pdf

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přehled žádostí o podporu pojištění z PGRLF, a. s.

Příloha č. 2: Přehled o platbách pojistného

PŘÍLOHY

Formulář žádosti o podporu pojištění z PGRLF, a.s., čestné prohlášení a souhlas se zpracováním údajů

Evidence PGRLF, a.s.

Č.j. Datum

ŽÁDOST O PODPORU POJIŠTĚNÍ Z PGRLF, a.s.

1	pojištění plodin speciálních	ANO - NE
	pojištění plodin ostatních	ANO - NE
2	pojištění hospodářských zvířat	ANO - NE

Fyzická osoba:

Rodné číslo : Datum narození:

IČ: DIČ :

Titul před jménem: Příjmení:

Titul za jménem: Jméno:

Adresa trvalého pobytu:

Ulice: Číslo popisné (červené):

PSČ: Číslo orientační (modré):

Obec (městská část, část obce):

Okres:

Sídlo firmy:

Místo podnikání:

Telefony: Fax:

Email:

Právnícká osoba:

Obchodní jméno právnické osoby:

IČ:

DIČ :

Jméno a funkce odpovědného zástupce(ců), oprávněného jednat a podepisovat za právnickou osobu (dle výpisu z obchodního rejstříku):

Sídlo společnosti:

Číslo popisné (červené):

PSČ:

Číslo orientační (modré):

Obec (městská část, část obce):

Okres:

Telefony:

Fax:

Email:

Společná část pro fyzické a právnické osoby:

Zápis do obchodního rejstříku:

Vydal:

Datum:

Evidence zemědělského podnikatele u:

Datum vydání osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele:

Bankovní spojení (název, adresa):

Číslo účtu, kód banky:

Přehled o dosavadních příjmech (dle definice uvedené ve Výkladovém listě)

Rok	2006	2007
Dosahované příjmy celkem (tis. Kč)		
- v zemědělské činnosti		
- v zemědělských službách		

Žádám o podporu pojištění v souladu s Potvrzením pojišťovny o výši předepsaného zaplaceného pojistného.

Žádost zaregistrována příslušným regionálním pracovištěm MZe ČR

přijal: pod pořadovým číslem:

dne:

Kontrola provedena dne:

Klient vyzván k opravě či doplnění dne:

Oprava či doplnění klientem doručeno dne:

Razítko, podpis

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že údaje uvedené v této žádosti o podporu pojištění z Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu, a.s. a v jejích přílohách jsou pravdivé a že splňují všechny obecné podmínky pro poskytnutí Podpory. Jsem si vědom/vědoma právních následků případného uvedení nepravdivých nebo neúplných údajů.

Prohlašuji, že mi není známo, že by k níže uvedenému datu byl na majetek žadatele prohlášen konkurs či vstoupil do likvidace.

Dále svým podpisem potvrzuji, že jsem se podrobně seznámil/seznámila se Zásadami pro poskytování finanční podpory pojištění prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s. a s Výkladovým listem k Pokynům PGRLF, a.s. v platném znění.

V

Dne:

Vlastnoruční podpis: Čitelný podpis:

Jméno/obchodní firma/název žadatele:
(zplnomocněného zástupce žadatele)

